

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Освітня програма	51175 Освітні, педагогічні науки
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	51175
Назва ОП	Освітні, педагогічні науки
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Черниш Валентина Василівна, Соловей Юлія Олександрівна, Біляковська Ольга Орестівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	21.02.2022 р. – 23.02.2022 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП https://pedagogika.sspu.edu.ua/images/2021_2022/Aspirantura/dokumenty/zvit_so_011_15927.pdf

Програма візиту експертної групи https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/akreditacia/opn_ea44e.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-наукова програма (ОНП) «Освітні, педагогічні науки» за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти та здійснення освітньої діяльності за цією програмою відповідає критеріям оцінювання якості вищої освіти, що є обов'язковою умовою для акредитації. Експертна група засвідчує відповідність мети та цілей ОНП місії та положенням Стратегії розвитку СумДПУ ім. А.С. Макаренка. Цільові пріоритети ОНП та програмні результати навчання визначаються на підставі врахування запитів і потреб різних груп стейкхолдерів. Освітня діяльність за ОНП сприяє досягненню програмних результатів навчання, корелює з науковими інтересами здобувачів, а також забезпечує необхідну підготовку до наукової та викладацької діяльності. Адміністрація СумДПУ ім. А.С. Макаренка відповідально ставиться до ефективності організації і супроводу освітнього процесу на ОНП, що підтверджено достатньою нормативною базою, прозорістю процедур контролю, дотриманням академічної доброчесності та вивченням думок здобувачів освіти щодо якості надання освітніх послуг. Аналіз звіту про самооцінювання ОНП, ознайомлення із документами, розміщеними на веб-сайті Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, вивчення й аналіз освітньої діяльності за ОНП «Освітні, педагогічні науки», а також враховуючи результати проведених відеоконференцій із різними фокус-групами, зважаючи на автономію Університету та голістичний підхід, надав підстави експертній групі для консультативної оцінки щодо відповідності загалом та повної відповідності Критеріям оцінювання якості освітньої програми. Виявлені під час акредитаційної експертизи недоліки несуттєві та можуть бути виправлені під час перегляду (оновлення) ОНП. Перспективи розвитку та вдосконалення ОНП полягають у: оновленні ОНП «Освітні, педагогічні науки» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти відповідно до Стандарту вищої освіти; ширшому залученні роботодавців, фахівців-практиків до реалізації освітнього процесу на ОНП; заохоченні здобувачів до участі у міжнародній академічній мобільності.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Експертною групою визначено такі сильні сторони та позитивні практики: ОНП «Освітні, педагогічні науки» має виразно сформульовані цільові орієнтири, які відповідають місії та стратегії розвитку СумДПУ ім. А.С. Макаренка. Зміст ОНП відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у сфері освіти. Можливість формування здобувачами індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через вільний вибір навчальних дисциплін. Висока академічна та професійна кваліфікація викладачів, які забезпечують реалізацію ОНП, що уможливорює якісний рівень викладання, організації освітнього процесу, досягнення ПРН. У СумДПУ ім. А. Макаренка діє система як матеріального, так і морального заохочення НПП до вдосконалення майстерності та професійного розвитку. НПП і здобувачі мають безперешкодний доступ до інфраструктури Університету. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів. Існують дієві процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП. Здійснюється цілеспрямована робота зі створення та підтримання системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти; сформована корпоративна культура, наявна культура якості, що сприяє постійному розвитку ОНП. Наукові керівники є активними дослідниками, беруть участь у дослідницьких проектах. Наукова діяльність аспірантів корелює із напрямками досліджень наукових керівників. Наявна «критична маса» дослідників, які спільно працюють у галузі освітніх, педагогічних наук та практика діяльності разових спеціалізованих рад із захисту дисертацій за даною ОНП. Існує чітка організаційна, інформаційна, консультативна, соціальна підтримка здобувачів освіти. У СумДПУ ім. А. Макаренка створена дієва система інформування здобувачів про освітній процес; на веб-сайті знаходиться уся необхідна й актуальна інформація.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

ОНП «Освітні, педагогічні науки» загалом відповідає визначеним Критеріям оцінювання якості вищої освіти, проте ЕГ виявила певні слабкі сторони, а саме: недостатнє залучення здобувачів до процесу перегляду та вдосконалення ОНП; слабе залучення, власне до аудиторних занять, фахівців у галузі та професіоналів-практиків; недостатньо представлено інформацію щодо процедури оскарження результатів контрольних заходів та вирішення конфліктних ситуацій; невисока публікаційна активність аспірантів за темою їх дослідження у зарубіжних виданнях; недостатня академічна мобільність та участь аспірантів у міжнародних грантах, проектах, стажуванні, наукових заходах. Для покращення якості освіти на ОНП експертна група рекомендує: 1. Активніше залучати аспірантів до процесу перегляду, вдосконалення ОНП щодо формулювання цілей та програмних результатів навчання. 2. Ширше залучати фахівців-практиків, стейкхолдерів до викладання на ОНП. 3. Більш широко популяризувати інформацію для ознайомлення аспірантів із процедурою оскарження результатів контрольних заходів та вирішення конфліктних ситуацій. 4. Активізувати академічну мобільність здобувачів вищої освіти на ОНП. 5. Стимулювати публікаційну активність аспірантів за темою їх дослідження у зарубіжних виданнях, зокрема й тих, що індексуються в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science. 6. Посилити роботу з аспірантами щодо участі у міжнародних грантах та проектах, стажуванні, різних наукових заходах з метою представлення результатів дослідження у міжнародному освітньому просторі.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

ОНП має чітко сформульовані цілі, які повністю відповідають місії та стратегії розвитку СумДПУ імені А.С.Макаренка, що окреслені у «Стратегії розвитку Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка на 2020-2030 роки» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/strategiya_b57d5.pdf). У Стратегії акцентовано на цінностях університету, зокрема в аспекті якості – «Університет встановлює, а всі учасники освітнього процесу дотримуються найвищих стандартів у освітній, науковій діяльності та навчанні...». Також СумДПУ імені А.С.Макаренка позиціонує себе «як Макаренківську родину, що являє собою спільноту викладачів, науковців, студентів, співробітників, випускників та партнерів закладу, людей різних культур і різного походження, які поважають, зберігають, розвивають і примножують його педагогічні, культурні та духовні традиції». Місія університету стосовно освіти полягає у наданні «якісних освітніх послуг, спрямованих на підготовку високопрофесійних фахівців, що відповідають потребам міжнародного і національного ринків праці», науки – «формування сучасного університету – центру генерування інноваційних ідей та їх реалізації», регіону – «спрямування освітнього та наукового потенціалу на розвиток і зміцнення регіону». Метою ОНП є «підготовка висококваліфікованих конкурентоспроможних наукових і науково-педагогічних працівників, здатних до креативної, автономної і відповідальної інноваційно-дослідницької, науково-педагогічної, проектної, управлінської та експертно-дорадчої діяльності, готових до розв'язання значущих проблем у професійній сфері ...», що корелює із ключовими положеннями Стратегії розвитку СумДПУ, а також з місією та метою аспірантури у розрізі підготовки «кваліфікованих фахівців на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти до самостійної науково-дослідницької, педагогічної, методичної, організаційно-управлінської діяльності, які володіють високим рівнем академічної культури», «забезпечення Університету, закладів освіти Сумського регіону та України науковими і науково-педагогічними кадрами вищої кваліфікації, які мають високий рівень професійної компетентності в галузі освіти... та є конкурентоспроможними на національному й міжнародному ринку праці», що зазначено у Положенні про аспірантуру та докторантуру СумДПУ імені А.С.Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/Untitled_8e3bd.pdf).

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

ЕК встановлено, що формування, вдосконалення ОНП, визначення цілей, результатів навчання відбувається з врахуванням позицій роботодавців, здобувачів вищої освіти, академічної спільноти, що й відображено у протоколах засідання кафедри педагогіки (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/protokoly-zasidan-kafedry>). Так, зокрема за результатами опитувань аспірантів та роботодавців було введено в ОНП нові ОК – «Управління науковими проектами», «Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях», «Інноваційні компетентності доктора філософії», «Менеджмент інновацій в освіті», «Теорія та методика викладання у вищій школі», що дозволяє ширше забезпечити ПРН (витяг з протоколу засідання кафедри № 9 від 23.12.2019 р.). Враховано пропозицію аспірантки О. Карпусь щодо перенесення ОК «Наукова українська мова» до блоку вибіркового дисциплін (витяг з протоколу засідання кафедри № 11 від 24.01.2020 р.). Також відбулися зміни у назві ОК 9 відповідно до імплементації результатів наукової діяльності викладачів кафедри у межах міжнародного проекту Еразмус+ Жан Моне; у новій редакції подано ЗК 10 відповідно до рекомендації роботодавця О. Антонової; враховано побажання аспірантів щодо черговості вивчення циклу дисциплін загальної підготовки ОК 3 та ОК 5 для повного опанування ОК 3 «Теорія та методика викладання у вищій школі», досягнення програмних результатів необхідних для проходження асистентської практики (витяг з протоколу засідання кафедри № 10 від 23.12.2020 р.). Позитивним є те, що до розроблення ОНП (2021 р.), окреслення цілей та ПРН були залучені різні групи стейкхолдерів – НПП, представники наукової спільноти, здобувачі вищої освіти та професіонали-практики (https://pedagogika.sspu.edu.ua/images/2021_2022/Aspirantura/ONP_pedagogika/onp_osvitni_pedagogichni_nauki_2021_b5318.pdf). На відеозустрічі з фокус-групою стейкхолдерів ЕГ переконалася, що цілі ОНП та програмні результати навчання визначаються з урахуванням їхніх потреб та позицій. На сторінці кафедри педагогіки у розділі Аспірантура / Опитування подано анкету для здобувачів третього рівня вищої освіти та результати анкетування за 1 семестр. Так, за результатами опитування лише 20,4 % здобувачів мали досвід внесення пропозицій щодо вдосконалення ОНП. Рекомендовано активніше залучати аспірантів до процесу перегляду ОНП, врахування їх інтересів та побажань щодо формулюванні цілей та ПРН ОНП.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі ОНП та програмні результати відображають тенденції розвитку спеціальності з урахуванням потреб підвищення кадрового потенціалу закладів вищої освіти на засадах академічної доброчесності, європеїзації, студентоцентрованості, інклюзивності, формування інноваційних компетентностей здобувачів вищої освіти, що відповідно підтверджується вивченням відповідних нормативних ОК «Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти», «Менеджмент інновацій в освіті», «Інноваційні компетентності доктора філософії» та ін. Також акцентовано на удосконаленні якості підготовки, здійсненні актуальних досліджень з проблем загальної педагогіки, порівняльної педагогіки та історії педагогіки, активізації професійної комунікації в міжнародному і українському освітньо-науковому просторі, що відповідно відображено у ПРН 1, 3, 7, 8, 11, 13, 14-15, 18-19 ОНП. Галузевий та регіональний контекст враховано під час формування цілей ОНП та ПРН з огляду на потреби міста Суми та Сумської області у забезпеченні закладів освіти різних рівнів акредитації конкурентоспроможними фахівцями, що відображають положення обласної комплексної програми «Освіта Сумщини у 2019-2021 роках». В університеті успішно працюють наукові школи з проблем педагогічної компаративістики (д. пед. н., проф. А. Сбруєва); теорії та практики освіти дорослих у розвинених країнах світу (д. пед. н., проф. О. Огієнко) (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/naukova-diiialnist/naukovi-shkoly>). Під час відеозустрічі з керівництвом університету, гарантом було зазначено, що у процесі розроблення ОНП було враховано багаторічний досвід СумДПУ імені А.С. Макаренка з підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти, а також досвід ЗВО різних регіонів: ЖДУ ім. І. Франка, РДГУ, ВНУ ім. Лесі Українки, Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України в контексті уточнення компетентностей і результатів навчання. Досліджено освітні практики підготовки фахівців з освітніх, педагогічних наук іноземних ЗВО, зокрема PhD програми «Освітні студії» Університету Болла, Бостонського університету, Університету Цинцинаті (США). Відповідно уточнено формулювання предметних результатів ОНП, у програми ОК 3, ОК 6 та ін. упроваджено окремі теми, що сприяють формуванню ПРН на основі вивчення досвіду вітчизняної та зарубіжної педагогічної освіти, зокрема ПРН 10, 14, 17. Регіональний, галузевий контексти знайшли своє відображення і в тематиці дисертаційних досліджень здобувачів ОНП як-от: «Педагогічна та громадсько-просвітницька діяльність Людмили Михайлівни Кірдіщевої у Лебединському педагогічному училищі імені А.С. Макаренка (1977–2017)»; «Організаційно-педагогічні засади діяльності закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку у північно-східному регіоні України (70-ті рр. ХХ – початок ХХІ століття)». Під час інтерв'ю здобувачі, роботодавці, НПП наголосили на актуальності та важливості ОНП у підготовці освітніх кадрів.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Для третього (освітньо-наукового) рівня стандарт вищої освіти зі спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» на даний час не затверджено. Аналіз ЕГ програмних результатів навчання, визначених в ОНП (https://pedagogika.sspu.edu.ua/images/2021_2022/Aspirantura/ONP_pedagogika/onp_osvitni_pedagogichni_nauki_2021_b5318.pdf), засвідчує їх відповідність вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня (редакція 2020 р.). Наприклад, ПРН 1 «Здатність використовувати концептуальні та методологічні знання в галузі філософсько-світоглядних проблем педагогіки та аксіології освіти під час вирішення освітніх і професійних завдань», ПРН 2 «Здатність до обґрунтування нового знання в контексті потреб педагогічної освіти в межах філософського, загальнонаукового і конкретно наукового рівнів методології дослідження» та ПРН 6 «Здатність здійснювати критичний аналіз концептуальних та методологічних знань у галузі науково-дослідної та професійної діяльності і на межі предметних галузей, інтерпретувати їх, синтезувати нові ідеї» відповідають знанням з НРК «Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності», умінням «спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики», «критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей»; ПРН 11 «Здатність оволодівати та демонструвати на високому рівні професійні мовно-комунікативні вміння українською та англійською мовами у процесі презентації матеріалів та результатів наукового дослідження у вигляді наукових статей, доповідей, мультимедійних презентацій відповідно до вимог стандартів міждисциплінарного та/або міжнародного професійного співтовариства» відповідають комунікаціям з НРК «вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому» та «використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях».

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Мета та цілі ОНП «Освітні, педагогічні науки» корелюють із місією та стратегією СумДПУ імені А.С. Макаренка. ОНП враховує тенденції розвитку спеціальності, галузевого і регіонального контексту, досвід вітчизняних та іноземних освітніх програм; наявні наукові школи.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

З метою покращення якості освітньо-наукової програми, зважаючи на результати опитувань аспірантів, доцільно активніше їх залучати до процесу перегляду, вдосконалення ОНП щодо формулювання цілей та програмних результатів навчання.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОНП «Освітні, педагогічні науки» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в СумДПУ імені А.С.Макаренка повністю відповідає вимогам підкритеріїв 1.1, 1.3 та 1.4 Критерію 1. Наявні несуттєві недоліки у виконанні вимог підкритерію 1.2 (у частині недостатнього залучення здобувачів вищої освіти до процесу вдосконалення, перегляду, формування цілей, програмних результатів навчання ОНП). Загалом ОНП відповідає вимогам Критерію 1.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Аналіз ОНП 2016 р., 2017 р., 2020 р., 2021 р. та НП показав, що програма оновлювалася, вдосконалювалася та до неї вносилися відповідні корективи (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/osvitni-prohramy>). На основі аналізу вказаних вище документів та відомостей про самооцінювання ОНП, ЕГ встановлено, що обсяг ОНП та окремих ОК відповідають вимогам законодавства щодо навчального навантаження для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Обсяг ОНП (2021 р.) 60 кредитів ЄКТС. Обсяг обов'язкових ОК (у кредитах ЄКТС) становить 45 кредитів (75 %) та містить дисципліни загальної (ОК 1– ОК 5) та професійної (ОК 6 – ОК 10) підготовки; обсяг вибіркового ОК ОНП – 15 кредитів (25 % від обсягу освітньої компоненти), що відповідає встановленим нормативним вимогам. Практична підготовка («Асистентська практика» – ПП 1, ПП 2) обсягом 7 кредитів входить до обов'язкових компонентів освітньої складової ОНП.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

На підставі аналізу ОНП (2021 р.), НП, робочих навчальних програм, структурно-логічної схем та матриці відповідності ЕГ зазначає, що зміст ОНП має чітку структуру, освітні компоненти підпорядковані логіці навчання, структурно-логічна схема ОНП відображає взаємопов'язаність та послідовність усіх освітніх компонентів. ОНП спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» інтегрує освітню і наукову складові, має дослідницьку, академічну та прикладну спрямованість. Обов'язкова частина освітньої складової включає два блоки – цикл дисциплін загальної підготовки та цикл дисциплін професійної підготовки. Цикл дисциплін загальної підготовки містить ОК 1 «Філософсько-методологічні основи наукових досліджень», ОК 2 «Академічна іноземна мова», ОК 3 «Теорія та методика викладання у вищій школі», ОК 4 «Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях», ОК 5 «Управління науковими проектами», які орієнтовані на формування у майбутніх докторів філософії загального наукового світогляду; універсальних навичок дослідника та навичок проєктної діяльності; компетентностей з іноземної мови, достатньої для розуміння, презентації й обговорення результатів наукового дослідження з широкою спільнотою, а також професійних компетентностей викладача, здатного до безперервного саморозвитку й самовдосконалення, що відповідно забезпечується ПРН 1 – ПРН 4; ПРН 7 – ПРН 9; ПРН 12 – ПРН 15; ПРН 17 – ПРН 19. Цикл професійної підготовки включає ОК 6 «Інноваційні компетентності доктора філософії», ОК 7 «Історія вищої освіти», ОК 8 «Менеджмент інновацій в освіті», ОК 9 «Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти», ОК 10 «Андрагогіка», які спрямовані на формування у здобувачів освіти концептуальних знань щодо новітніх теорій, технологій, методології вивчення теоретичних і прикладних проблем у сфері загальної педагогіки, порівняльної педагогіки та історії педагогіки, поглиблену підготовку у формуванні дослідницьких навичок докторів філософії з освітніх, педагогічних наук, системного наукового світогляду, професійної етики. Спектр дисциплін вільного вибору (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/osvitniiprotses/robochi-prohramy>) дають змогу формувати окремі результати навчання, задовольнити інтереси здобувачів,

посилити рівень опанування заявлених у цілях компетентностей, сприяють творенню індивідуальної освітньої траєкторії навчання. В цілому освітні компоненти ОНП дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст освітньо-наукової програми в цілому відповідає предметній області спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», спрямований на підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних комплексно вирішувати проблеми професійного та дослідницько-інноваційного характеру в галузі загальної педагогіки, історії педагогіки та порівняльної педагогіки, завдяки як обов'язковим освітнім компонентам («Філософсько-методологічні основи наукових досліджень», «Історія вищої освіти», «Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях», «Менеджмент інновацій в освіті», «Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти»), так і вибіркоким компонентам ОНП («Європейські та національні виміри забезпечення якості вищої освіти», «Актуальні питання інноваційного розвитку вищої освіти», «Докторський семінар з теоретичних та методичних засад порівняльно-педагогічних досліджень»). На веб-сайті СумДПУ імені А.С.Макаренка подано робочі програми навчальних дисциплін ОНП (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/osvitnii-protses/robochi-prohramy>). Аналіз ОНП дає підстави стверджувати, що освітні компоненти у сукупності дозволяють сформувати науково-методологічне підґрунтя для виконання наукової складової ОНП щодо підготовки кваліфікаційної роботи – дисертації за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки». На зустрічі з фокус-групами (стейкхолдери, здобувачі, НПП) було підтверджено, що оновлення змісту ОНП відбувається постійно з урахуванням рекомендацій, правок, пропозицій, відповідно до нових вимог нормативних документів, що й відповідно підтверджено у витягах з протоколів засідання кафедри педагогіки (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/protokoly-zasidan-kafedry>). Аналіз робочих програм ОК, проведений ЕГ, показує наявність у списку рекомендованих джерел посилань на неактуальні, застарілі в межах відповідної галузі наукові та навчальні джерела.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Право здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти на формування індивідуальної освітньої траєкторії регламентується відповідними документами СумДПУ імені А.С.Макаренка: «Положення про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf), «Положення про забезпечення студентоцентрованого підходу до навчання в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/studcentr_navchannya_5a1a0.pdf), «Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка» (<https://bit.ly/3GEL9UX>), «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_neformalnu_osvitu_a3c03.pdf), «Положення про вільний вибір навчальних дисциплін здобувачами вищої освіти СумДПУ імені А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/pro_vilny_vibir_disciplin_e84b5.pdf). Процедура вибору полягає в ознайомленні здобувачів із переліком та анотаціями вибіркоких дисциплін, що подано у вільному доступі на веб-сайті університету (<https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/kataloh-vybirkovykh-dystsyplin>) та покроковим відео-роліком – роз'ясненням. Інформацію для здобувачів щодо процедури вибору дисциплін подано й у особистих електронних кабінетах. Також інформація щодо вибору ВК надається у відділі аспірантури та докторантури, узагальнюється, формуються групи, про що на онлайн-зустрічі зазначила завідувачка відділом І. Чистякова. Обрані ВК, здобувач відображає в індивідуальному навчальному плані аспіранта на наступний рік (3 семестр – 3 дисципліни вільного вибору – 9 кредитів ЄКТС; 4 семестр – 2 дисципліни вільного вибору – 6 кредитів ЄКТС). На онлайн-зустрічі з гарантом ОНП та НПП зауважено, що перелік вибіркоких дисциплін є міжгалузевим, що дозволяє здобувачам обрати дисципліни для вивчення, які найбільше відповідають їхнім науковим, професійним інтересам і потребам. Вибіркові дисципліни ОНП (2021) подано на сайті кафедри – «Європейські та національні виміри забезпечення якості вищої освіти», «Докторський семінар з теоретичних та методичних засад порівняльно-педагогічних досліджень», «Актуальні питання інноваційного розвитку вищої освіти», «Педагогічна комунікація», а також «Технології апробації результатів дисертаційного дослідження», «Освіта обдарованих і талановитих: глобальний контекст», «Актуальні питання порівняльної педагогіки». ЕГ були надані для ознайомлення індивідуальні плани здобувачів, де відображено вибір дисциплін. Під час онлайн-бесіди із фокус-групами, ЕГ підтверджено, що структура ОНП передбачає можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством (15 кредитів ЄКТС, 25 %).

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Організація практичної підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за ОНП регулюється внутрішнім документом – «Положення про асистентську практику аспірантів Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка» (нова редакція) (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya/polozhennya_asistentska_praktika_91149.pdf) та забезпечується обов'язковими освітніми компонентами ПП 1 (3 кредити ЄКТС) та ПП 2 (4 кредити ЄКТС) («Асистентська практика»). Практика проходить у два етапи, відповідно у 3 та 5 семестрах. Зміст, мета, цілі та завдання практики, перелік компетентностей, програмних результатів навчання, порядок звітності, критерії оцінювання, послідовність проведення практики визначається робочими програмами асистентської практики (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/osvitnii-protses/pedahohichna-praktyka>). Мета асистентської практики – підготовка до педагогічної роботи в закладі вищої освіти через набуття практичних навичок і досвіду викладацької діяльності. Асистентська практика передбачає формування загальних (ЗК 3, ЗК 5, ЗК 6, ЗК–ЗК 10) і фахових компетентностей (ФК 2, ФК 3, ФК 5–ФК 7, ФК 9–ФК 12) та програмних результатів навчання (ПРН 1, ПРН 3, ПРН 5–ПРН 7, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 12–ПРН 14, ПРН 16, ПРН 17, ПРН 19). ЕГ проаналізувала РПНД та з'ясувала, що практичній підготовці здобувачів за ОНП передують вивчення низки обов'язкових дисциплін, а саме: «Теорія та методика викладання у вищій школі», «Академічна іноземна мова», «Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях», «Історія вищої освіти», «Менеджмент інновацій в освіті», а також ВК та ін. Базою практики є СумДПУ імені А.С. Макаренка; науковий керівник безпосередньо керує та контролює процес проходження здобувачем практики. На онлайн-зустрічі здобувачі підтвердили, що під час асистентської практики проводили лекції, семінарські заняття. Зокрема, аспірантка В. Авраменко зазначила, що проводила заняття на 2 та 3 курсі (відповідно у групах студентів, де викладає науковий керівник). При формуванні ОНП передбачено певна кількість практично орієнтованих ОК, зокрема ОК 3 «Теорія та методика викладання у вищій школі» одне із завдань – формування системи вмінь щодо використання методології, методик, методів та технологій викладання у вищій школі; ОК 5 «Управління науковими проектами», що передбачає розроблення та реалізацію проєктів, а також управління проєктами. Під час онлайн-бесід із аспірантами ЕГ підтверджено достатність та ґрунтовність практичної підготовки, що уможливує набуття ними необхідних компетентностей для подальшої професійно-педагогічної діяльності.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

У процесі аналізу та вивчення документів акредитаційної справи, робочих програм навчальних дисциплін ЕГ встановила, що ОНП забезпечує формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти соціальних навичок (soft skills) під час навчання. Набуття здобувачами соціальних навичок (soft skills) відбувається у процесі вивчення вивченням як основних освітніх компонентів («Філософсько-методологічні основи наукових досліджень», «Теорія та методика викладання у вищій школі», «Інноваційні компетентності доктора філософії», «Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти» та ін.), так і вибіркового («Актуальні питання інноваційного розвитку вищої освіти», «Європейські та національні виміри забезпечення якості вищої освіти», «Педагогічна комунікація» та ін.). Здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів наукової роботи іноземною мовою забезпечується під час вивчення ОК «Академічна іноземна мова». Також аспіранти набувають соціальні навички під час проходження асистентської практики, участі у наукових семінарах, конференціях, круглих столах, науково-освітніх інтезивах. Розвитку соціальних навичок сприяють форми та методи проведення навчальних занять: ділові ігри, кейси, метод перевернутого навчання, евристичні методи, публічні виступи, проєкти тощо. Аналіз робочих програм навчальних дисциплін дає підстави прийти до висновку, що у процесі їх вивчення передбачено розвиток навичок презентувати результати наукового пошуку, виконувати проєкти, писати есе, спілкуватися іноземною мовою. Це засвідчує ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 10, ПРН 11, ПРН 17, ПРН 18 у ОНП.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній. Зміст ОНП робочою групою розроблено відповідно до 8 кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікації (редакція 2020 р.). Водночас на момент проведення експертизи та перегляду ОНП затверджено професійний стандарт на групу професій «Викладач закладів вищої освіти» (затверджено наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.03.2021 № 610). Відповідно до п. 1.10 професійного стандарту диплом доктора філософії – 8 рівень НКР. ЗК 2 ОНП корелює з ЗК 5 професійного стандарту, ЗК 4 з ЗК 8, ЗК 5 з ЗК 4.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Аналіз ЕГ ОНП засвідчив, що обсяг ОНП та окремих ОК (у кредитах ЄКТС) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей і програмних результатів навчання та регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf). Обсяг

одного кредиту ЄКТС становить 30 год. Обсяг обов'язкових освітніх компонентів складає: 38 кредитів (1140 год.), у тому числі асистентська практика – 7 кредитів (210 год.); вибіркового ОК – 15 кредитів (450 год.). Загальний обсяг освітньої програми – 60 кредитів ЄКТС (1800 год.), на аудиторну роботу для студентів очної форми навчання виділено 480 год.; заочної – 154 год. Зміст та обсяги самостійної роботи студента визначаються РПНД до кожної дисципліни. Обсяг обов'язкових освітніх компонентів за ОНП варіюється у межах 3-4 кредитів до 6 кредитів («Академічна іноземна мова»). ЕГ проведено аналіз робочих навчальних планів ОНП (2020-2021 рр.) та встановлено, що із загальної кількості годин 1800 (60 кредитів ЄКТС) освітньої складової ОНП на аудиторні заняття передбачено 480 год. (26,7 %), решта 1320 год. (73,3 %) – на самостійну роботу аспірантів. Під час онлайн-зустрічі з аспірантами ЕГ з'ясовано, що їхні інтереси враховуються при визначенні співвідношення фактичного навантаження та обсягу окремих ОК за ОНП. На сайті Університету представлено звіт про результати опитувань аспірантів щодо якості отриманих освітніх послуг, де одне із запитань стосується обсягу самостійної роботи (https://sspu.edu.ua/images/2021/22/opituvannya_zdobuvachiv_schodo_yakosti_otrimanih_osvitnih_poslug_55cod.pdf).

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

За ОНП «Освітні, педагогічні науки» підготовка здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за дуальною формою освіти не здійснюється. Під час зустрічі з адміністративним персоналом з'ясовано, що 29.11.2021 р. введено в дію «Положенням про дуальну форму здобуття вищої освіти у СумдПУ імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/11/pro_dualnu_formu_zdobuttya_vischoyi_osviti_37099.pdf).

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Освітньо-наукова програма вирізняється чіткою структурою, перелік обов'язкових компонентів ОНП відповідає предметній області спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки». Освітні компоненти логічно взаємопов'язані та дозволяють досягти освітніх цілей і програмних результатів навчання. Можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір аспірантами ОК, представлених у Каталозі вибіркового ОК, який подано на веб-сайті Університету. Зміст ОНП надає змогу здобувачам набутти необхідну практичну підготовку, сформувати соціальні навички (soft skills).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Загалом слабких сторін за Критерієм 2 не виявлено. Водночас ЕГ рекомендує оновити списки літературних джерел у РПНД.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Освітньо-наукова програма «Освітні, педагогічні науки» структурована, її зміст відповідає предметній галузі, освітні компоненти складають логічну взаємопов'язану систему, що в сукупності сприяє реалізації визначених цілей та досягненню програмних результатів навчання. ОНП має значний та достатній рівень узгодженості із якісними характеристиками за всіма підкритеріями. Ураховуючи голістичний підхід, ОНП та освітня діяльність за нею загалом відповідають Критерію 2 за рівнем «В».

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання за ОНП «Освітні, педагогічні науки» оприлюднені на веб-сайті СумДПУ ім. А.С. Макаренка (розділ: Аспірантура та докторантура; <https://sspu.edu.ua/aspirantura-ta-doktorantura>). Так, «Правила прийому на навчання для здобуття вищої освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка у 2022 році» містять дод. 7 «Правила прийому до аспірантури Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка у 2022 році» (https://sspu.edu.ua/images/2022/vstup/pravila_priyomu_2022_edbo_o8d74.pdf), у якому детально прописані усі процедури щодо вступу та прийому до аспірантури. Правила є чіткими, зрозумілими та не містять дискримінаційних положень. Інформація щодо переліку, оформлення документів, методичні рекомендації для майбутніх аспірантів розміщені на сайті (<https://sspu.edu.ua/aspirantura-ta-doktorantura>). Там же подано Програму вступного випробовування до аспірантури зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» (<https://bit.ly/3HIOsRm>).

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому та вимоги до вступників за ОНП регламентуються відповідними документами СумДПУ ім. А.С. Макаренка – Положенням про аспірантуру та докторантуру СумДПУ ім. А. С. Макаренка (<https://bit.ly/35urzNj>), Правилами прийому на навчання для здобуття вищої освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (дод. 7) та враховують її особливості. Прийом за даною ОНП здійснюється на конкурсній основі у межах ліцензійного обсягу – 20 осіб (<https://sspu.edu.ua/aspirantura-ta-doktorantura>). Вступними випробовуваннями на ОНП є іспит зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» (<https://bit.ly/3HIOsRm>) та іспит однієї з іноземних мов (англійська, німецька, французька) (<https://bit.ly/3oaKOCh>) в обсязі, який відповідає рівню B2 (вступник, який підтвердив свій рівень знання англійської мови дійсним сертифікатом тестів TOEFL, International English Language Testing System, Cambridge English Language Assessment; німецької мови – дійсним сертифікатом TestDaF; французької мови – дійсним сертифікатом тесту DELF або DALF (не нижче рівня B2), звільняється від складання вступного іспиту з іноземної мови (для іноземних студентів – іспит з української мови). Застосовується 100-бальна шкала оцінювання. Вступники, які одержують на вступному іспиті менш ніж 60 балів, позбавляються права участі в наступному випробуванні та відповідно у конкурсі (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/rules_aspirantura2021_4b516.pdf). У правилах прописано порядок нарахування додаткових балів за навчальні та наукові досягнення (наукова стаття у вітчизняному фаховому виданні, наукова стаття у виданні, що входить до міжнародних наукометричних баз, участь у конференції (за умови опублікування тез доповіді) тощо), що є актуальним для даної ОНП. Програма вступного випробовування до аспірантури зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» (<https://bit.ly/3HIOsRm>) складається з розділів, які становлять основу професійно-педагогічної підготовки майбутнього науковця-дослідника та відображають коло тем педагогічних дисциплін («Педагогіка», «Історія педагогіки», «Порівняльна педагогіка» та ін.).

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ЕГ, ознайомившись із сайтом СумДПУ ім. А.С. Макаренка, встановила, що в університеті наявні необхідні нормативно-правові документи, які регулюють визнання результатів навчання, отриманих здобувачами в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності. До таких документів в СумДПУ ім. А.С. Макаренка належать: «Положення про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» (<https://bit.ly/3qLlCDP>), «Положення про перезарахування результатів навчання у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya/polozhennya_pro_perezarahuvannya_rezultativ_navchannya_adbc9.pdf), «Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників СумДПУ ім. А.С. Макаренка» (<https://bit.ly/3fBTrkk>), «Порядок визнання СумДПУ ім. А.С. Макаренка ступенів освіти, здобутих в навчальних закладах інших держав» (<https://bit.ly/33uIZsD>). Усі документи оприлюднені у розділі «Освітній процес / Нормативно-правова база» (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>). Згідно процедур, які прописані у положеннях цих документів, університет приймає рішення про визнання/перезарахування результатів навчання, які були отримані в інших закладах освіти шляхом порівняння навчальних планів ОП, змісту навчальних дисциплін, їх обсягів в кредитах ЄКТС, визначення блоку вибіркових дисциплін, що можуть бути зараховані тощо. Під час онлайн-зустрічі здобувачі підтвердили свою обізнаність із процедурами визнання результатів, отриманих в інших закладах освіти та під час академічної мобільності. Зокрема, аспірантка Н. Бездідько зазначила, що перебуває у процесі перезарахування кредитів (відповідно до процедур визначених відповідним положенням) за результатами стажування у ЗВО м. Катовіце (Польща). Загалом практики визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, за цієї ОНП ще не було.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

У СумДПУ ім. А.С. Макаренка питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регламентується документом «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті ім. А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_neformalnu_osvitu_azco3.pdf). У пп. 3.1–3.4 цього Положення зазначено, що право на визнання результатів навчання поширюється на здобувачів вищої освіти усіх рівнів; перезарахування результатів здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОП, за якою навчається. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній / інформальній освіті поширюється лише на нормативні дисципліни. Університет визнає результати навчання здобуті у неформальній / інформальній освіті обсягом, що не перевищує 20 % від загального обсягу кредитів, передбачених ОП в межах навчального року. У п. 3.5 – п.3.9 детально прописані всі етапи процедури визнання результатів навчання здобутих у неформальній / інформальній освіті. У ході зустрічей ЕГ пересвідчилась, що здобувачі володіють інформацією щодо процедур визнання результатів неформального / інформального навчання, проте такого досвіду за цією ОНП немає. Водночас під час онлайн-зустрічі гарант ОНП зазначила, що кафедрою педагогіки ініційовано практику накопичення кредитів за результатами участі здобувачів у неформальних заходах, зокрема в межах апробації результатів наукових досліджень, з подальшою можливістю їх перезарахування.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання за ОНП «Освітні, педагогічні науки» є чіткими, зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті СумДПУ ім. А.С. Макаренка. Програма вступного випробування на ОНП має логічний, чіткий перелік тем, список рекомендованої літератури, критерії оцінювання та враховує рівень компетентностей, необхідних для майбутніх здобувачів. Чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності та здобутих у неформальній / інформальній освіті. Започаткування кафедрою педагогіки (на локальному рівні) практики накопичення кредитів за результатами участі здобувачів у неформальних заходах.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Загалом слабких сторін за Критерієм 3 не виявлено. Водночас ЕГ рекомендує ширше популяризувати неформальну освіту серед аспірантів, сприяти академічній мобільності здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

У цілому ОНП «Освітні, педагогічні науки» у межах Критерію 3 відповідає його вимогам. Правила прийому на ОНП є чіткими, прозорими, зрозумілими з визначеною процедурою нарахування додаткових балів. Визнання / перезарахування результатів навчання, отриманих здобувачами в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, а також здобутих у неформальній / інформальній освіті, регулюються відповідними положеннями, які оприлюднені на веб-сайті СумДПУ ім. А.С. Макаренка. Отже, ЕГ констатує загальну відповідність більшості підкритеріїв (3.1, 3.2, 3.4) Критерію 3, часткового доопрацювання потребує за підкритерієм 3.3. Враховуючи сильні сторони, ЕГ вважає, що ОНП відповідає рівню «В» за Критерієм 3.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

ОНП передбачає очну денну, очну вечірню та заочну форми здобуття освіти. Освітній процес керується «Положенням про організацію освітнього процесу у СумДПУ ім. А.С. Макаренка» (<https://cutt.ly/7SqsE9R>) та «Положенням про аспірантуру та докторантуру СумДПУ ім. А.С. Макаренка (нова редакція)» (<https://cutt.ly/HSqsPFG>). Реалізація студентоцентрованого підходу регламентується Положенням про забезпечення студентоцентрованого підходу до навчання в СумДПУ ім. А.С. Макаренка» (<https://cutt.ly/SSyf4dS>). Методи та форми

навчання і викладання, які використовують НПП на ОНП сприяють досягненню ПРН, що було з'ясовано під час зустрічей зі здобувачами, гарантом та НПП. Відтак, основними формами навчання є: аудиторні, позааудиторні (індивідуальні, консультації, написання та захист проєктів, практика, науково-дослідна робота), самостійна робота, докторський семінар, майстер-класи. Аналіз змісту ОНП, локальних документів, дані табл. 3, опитування під час зустрічей з фокус-групами свідчать, що форми навчання для опанування ОК сприяють досягненню цілей і ПРН. Аналіз змісту РП НД дозволяє стверджувати про сприяння ними досягненню заявлених в ОНП ПРН, до прикладу: ОК 1 сприяє досягненню ПРН 1–ПРН 3, ПРН5, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 16; ОК 6 сприяє досягненню ПРН 1, ПРН 2, ПРН 5, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 10–ПРН 13, ПРН 18, ПРН19 тощо. Серед методів навчання, поданих у Матриці відповідності ПРН, ОК, методів навчання та оцінювання, переважають дослідницькі методи, веб-квести, евристичні методи, дискусії, «перевернутий клас», інтерактиви, метод аналогій, які дають змогу сформувати ПРН 4, ПРН 12, ПРН 13, ПРН 15. Метод ділової гри, публічні виступи, проєкти тощо сприяють формуванню ПРН 4–ПРН 8, ПРН 10, ПРН 11, ПРН 17, ПРН 18. Під час асистентських практик використовуються практичні методи (пошукові, дослідні); консультування в рамках керівництва практикою, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, дискусійний, педагогічне спостереження, бесіда, робота з документацією. Ці методи забезпечують формування ПРН 1, ПРН 3, ПРН 5, ПРН 7, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 12, ПРН 14, ПРН 16, ПРН 17, ПРН 19. Дотримання на ОНП академічної свободи підтверджується вільним вибором аспірантами тем та напрямків досліджень, залученням здобувачів до вдосконалення ОНП, вибором дисциплін відповідно до теми дослідження, можливістю реалізації права на академічну мобільність, апробації результатів під час регулярних наукових заходів, зарахування результатів неформальної освіти та можливість викладачів вільно обирати зміст, форми, методи та засоби навчання. В процесі онлайн-зустрічі із аспірантами ЕГ було з'ясовано, що здобувачі періодично проходять анонімне опитування щодо реалізації ОНП (<https://cutt.ly/SSyIU9>). Необхідність дотримання принципів академічної свободи визначена у Статуті Університету (<https://cutt.ly/DSykhgS>). Застосування онлайн платформи Moodle свідчить про позитивну практику щодо надання та отримання знань здобувачами, особливо під час змішаного навчання та є фактом студентоцентрованого підходу.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Аналіз сайту ЗВО, оприлюднених робочих програм ОК, зустріч з аспірантами свідчить про їх своєчасне та регулярне інформування щодо цілей, змісту, ПРН, зафіксованих в ОНП. ЕГ встановлено, що інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів надається здобувачам освіти під час першого заняття з дисципліни, окрім цього здобувачі вищої освіти таку інформацію можуть знайти у робочих навчальних програмах дисциплін, які розміщені на сайті кафедри та є загальнодоступними (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/osvitnii-protse/robochi-programu>). Порядок та критерії оцінювання логічні, зрозумілі та докладно представлені в робочих програмах кожної дисципліни. Об'єктивність оцінювання забезпечується чіткістю та прозорістю самої процедури оцінювання. На зустрічі з аспірантами було з'ясовано, що всі присутні задоволені порядком здійснення оцінювання видів їх освітньої діяльності. Аналіз РПНД дає підстави констатувати наявність у них цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання. З різним ступенем чіткості подано порядок та критерії оцінювання у РПНД, до прикладу: РПНД ОК 8 «Менеджмент інновацій в освіті» містить пункт 4 «Критерії оцінювання результатів навчання», де чітко описано загальну систему оцінювання курсу та конкретизовано розподіл балів, які отримують студенти за різні види роботи (поточний контроль, завдання для самостійної роботи, ІНДЗ). Для комунікації між учасниками освітнього процесу використовуються сучасні засоби: особисті електронні кабінети, платформу Moodle, ZOOM, Viber, Messenger, Telegram; електронну пошту, які забезпечують своєчасність інформування та якість взаємодії під час навчання, що під час зустрічі підтвердили аспіранти. Згідно з результатами моніторингового опитування, здобувачі не мають зауважень щодо інформування про освітній процес (<https://sspu.edu.ua/monitoringh-iakosti-osvity>); (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/opytuvannia>).

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньо-наукової програми, відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей висвітлено у кожній робочій програмі навчальних дисциплін та підтверджено аспірантами і НПП під час онлайн-зустрічей. Поєднання навчання і досліджень за ОНП відбувається у такі способи: 1. Урахування наукових інтересів аспірантів, що співвіднесено з проблемами розвитку освіти в Україні та світі та суголосно з предметною галуззю ОНП; 2. Структурування змісту дисциплін на основі сучасних тенденцій розвитку освіти, що реалізується у процесі вивчення дисциплін, які спрямовані на формування наукового світогляду (ОК 1); мовних компетентностей (ОК 2); формування універсальних навичок викладача-дослідника (ОК4, ОК5, ОК8); фахових компетентностей (ОК 3, ОК 6, ОК 7, ОК 9, ОК 10); 3. Надання переваги методам навчання дослідницького спрямування (метод проєктів, метод кейсів, диспут, дискусія, науковий виступ, презентація наукової доповіді, написання наукових текстів українською та іноземною мовами та ін.); 4. Виконання індивідуальних дослідницьких завдань у межах дисциплін, що спроектовано на допомогу в написанні дисертації, виконанні певної її частини; 5. Взаємодія з викладачами кафедри педагогіки та інших кафедр Університету, які здійснюють науково-дослідницьку діяльність за суголосною проблематикою, та науковими керівниками; 6. Участь у проєктній діяльності в межах виконання проєкту Еразмус+ Жан Моне Модуль «Європеїзація докторських програм у галузі освіти на засадах інтердисциплінарного та інклюзивного підходів» під керівництвом проф. А. Сбруєвої (<https://jmm.sspu.edu.ua/index.php/opis-proektu/uchasniki-proektu>); 7. Участь у неформальних заходах

дослідницького спрямування, у вебінарах з проблем інноваційного розвитку освіти тощо. В ОНП передбачено асистентську практику (ПП 1, ПП 2), яка є компонентом практичної професійної підготовки до науково-педагогічної діяльності у ЗВО. Основною ціллю ОНП є написання та захист дисертаційної роботи. Забезпечення навчання через дослідження реалізується шляхом досягнення ПРН. На сайті кафедри розміщено перелік наукових праць аспірантів (<https://cutt.ly/KSfKhPk>). Аспіранти є активними учасниками наукових заходів, зокрема «Зимової наукової школи» та «Літньої наукової школи» (<https://cutt.ly/JSfLSkq>). Спілкування із здобувачами та викладачами, аналіз їхніх наукових публікацій дали змогу пересвідчитись, що ОНП дозволяє успішно поєднати навчання та науковий пошук здобувачів.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Аналіз відомостей про самооцінювання, наданих документів, спілкування з викладачами, гарантом ОНП свідчать, що НПП систематично підвищують свою кваліфікацію під час стажувань, семінарів, конференцій, вебінарів, участі у міжнародних проектах, симпозиумах, наявності публікацій у Web of Science, Scopus, фахових вісниках тощо. Запозичений досвід упроваджується під час модернізації освітньої програми, у процесі викладання дисциплін. Зокрема викладачі кафедри д. пед. н., проф. Бойченко М. А. та к. пед. н., доц. Чистякова І. А. взяли участь у онлайн-симпозиумі “Online Learning and Virtual Exchange – The future is now”, який відбувся з підтримки ERASMUS+ project team of ‘Mitigating Covid Together’. (<https://cutt.ly/5Sgqwlo>); к. пед. н., доц. Чернякова Ж. Ю. стажувалися в Katowice School of Technology (Польща); д. пед. н., проф. Сбруєва А. А. проходила онлайн-стажування в м. Істборн (Велика Британія); д. пед. н., проф. Бойченко М. А. стажувалися у Вищій технічній школі м. Катовіце (Польща). Результати наукових досліджень проф. М. Бойченко, О. Огієнко, А. Сбруєвої, доц. Л. Корж-Усенко покладено в основу вивчення ОК 3, ОК 6, ОК 7, ОК 8, ОК 9, ОК 10 даної ОНП. Під час розмови з аспірантами підтверджено, що результати їх наукових досліджень враховуються під час перегляду змісту фахових дисциплін. У 2019-2020 н.р. відбувся перегляд ОНП (з урахуванням інноваційних тенденцій розвитку освіти й опитування здобувачів, стейкхолдерів) результати перегляду враховано, зокрема ОК 1 «Філософія» було замінено на ОК 1 «Філософсько-методологічні основи наукових досліджень (за спеціальностями)», ОК 2 «Англійська мова» було замінено на «Академічна іноземна мова (за галузями знань)», ОК 3 «Наукова українська мова» було перенесено до блоку вибіркових дисциплін, ОК 4 «Педагогіка вищої школи» було замінено на ОК 5 «Теорія та методика викладання у вищій школі (за галузями знань)»; було введено нові ОК 3 «Управління науковими проектами», ОК 4 «Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях», ОК 6 «Інноваційні компетентності доктора філософії», ОК 8 «Менеджмент інновацій в освіті». У 2020-2021 н.р. відбулося оновлення робочих навчальних програм (ОК 1-ОК 10, ПП 1, ПП 2). Динаміка змін у змісті ОНП відображена на сторінці кафедри педагогіки (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/osvitni-prohramy>; <https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/osvitnii-protses/robochi-prohramy>).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

У СумДПУ імені А.С. Макаренка навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти відповідно до Стратегії інтернаціоналізації (<https://cutt.ly/jSgdzyL>), Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників. Здобувачі вищої освіти і НПП мають необмежений доступ до баз даних Scopus і Web of Science, ScienceDirect, Springer Nature. ЕГ переконалася в тому, що викладачі, які забезпечують організацію освітнього процесу на даній ОНП, пройшли закордонні стажування (<https://cutt.ly/dSgg9Vj>). Аспіранти беруть участь у міжнародних наукових заходах та публікують статті у виданнях іноземних держав, зокрема Тарабан Ю. В. протягом чотирьох тижнів знаходився у Мюнстерському університеті з дослідницькою метою в січні та лютому 2019 року (Німеччина, м. Мюнстер, Вестфальський університет імені Вільгельма Католицький теологічний факультет) (<https://cutt.ly/NSg14dS>); Бездідько Н. В. пройшла стажування у Katowice School of Technology (Польща) (<https://cutt.ly/ASgllWq>). Протягом 2018-2021 р. викладачі кафедри під керівництвом проф. А.А. Сбруєвої та аспіранти брали участь у міжнародному проекті Еразмус+ Жан Моне Модуль «Європеїзація докторських програм у галузі освіти на засадах інтердисциплінарного та інклюзивного підходів» (<https://jmm.sspu.edu.ua/index.php>). Станом на 1 жовтня 2021 р. на ОНП навчалося 4 іноземних громадян, 2 з яких успішно захистили дисертаційні дослідження – Ян Бінь (08.10.2021 р.), Лі Цін (05.11.2021 р.). Університет має угоди про творче співробітництво з вищими та загальноосвітніми навчальними закладами та громадськими організаціями Болгарії, Великобританії, КНР, Німеччини, Польщі, Сербії, США, Франції.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Своєчасне надання учасникам освітнього процесу доступної і зрозумілої інформації щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів. Використання платформ Moodle допомагає ефективно координувати освітній процес та сприяє організації

дистанційного навчання. Здійснення інтернаціоналізації діяльності ЗВО завдяки міжнародним стажуванням та підвищення кваліфікації викладачів, є прикладом позитивних практик.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Загалом слабких сторін за Критерієм 4 не виявлено. Водночас ЕГ рекомендує стимулювати практику стажування аспірантів за кордоном через міжнародні проекти, грантові програми і програми академічної мобільності. ОНП виграла б від впровадження дисциплін, які викладалися б іноземними мовами, враховуючи, що на ОНП є аспіранти-іноземці.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

На ОНП застосовуються форми та методи навчання і викладання, що сприяють досягненню заявлених в ОНП цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. Усі учасники освітнього процесу своєчасно ознайомлюються з інформацією щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів. Освітнє середовище ЗВО сприяє поєднанню навчання і досліджень шляхом долучення здобувачів до виконання науково-дослідних робіт. Зважаючи на відповідність викладеної інформації та підтверджуючих її фактів, питомої ваги підкритеріїв у генеруванні підсумкової оцінки, можна зробити висновок щодо достатньої відповідності ОНП Критерію 4, проте ЕГ рекомендує стимулювати практику стажування аспірантів за кордоном через міжнародні проекти, грантові програми і програми академічної мобільності.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та система оцінювання здобувачів вищої освіти регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу у СумДПУ імені А.С. Макаренка (<https://cutt.ly/dPA6VVj>, п.4.7), Положенням про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС організації освітнього процесу (<https://cutt.ly/bPSqenm>), Положенням про порядок організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів освіти з використанням дистанційних технологій (<https://cutt.ly/ZPSqi8K>), що знаходяться на офіційному сайті ЗВО у вільному доступі. Види, форми контролю та критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів подані у робочих програмах навчальних дисциплін та на платформі Moodle. Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти включає поточний та семестровий контроль та відбувається за унормованими критеріями оцінювання за шкалою ECTS. Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти включає поточний та семестровий контроль. Освітній процес здійснюється відповідно до затвердженого графіку освітнього процесу (<https://cutt.ly/OPJQ6uG>), розкладу занять, який розміщено на сайті ЗВО (<https://sspu.edu.ua/schedule/>) та у мобільному додатку, про дієвість якого було підтверджено на онлайн-зустрічі із здобувачами та НПП. Експертною групою проаналізовано зміст робочих програм (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/osvitniiprotses/robochi-prohramy>) усіх ОК ОНП і зафіксовано, що форми контрольних заходів представлено в усіх робочих програмах, які знаходяться на сайті кафедри педагогіки у відкритому доступі. Робочі програми мають розділи «Критерії оцінювання результатів навчання», «Розподіл балів», «Шкала оцінювання: національна та ECTS», «Засоби діагностики результатів навчання». Під час онлайн-зустрічей із здобувачами вищої освіти та НПП ЕГ з'ясовано, що форми контрольних заходів та критерії оцінювання є зрозумілими та оголошуються / оприлюднюються завчасно на початку вивчення навчальних дисциплін. Основними методами проміжного контролю є виконання творчих, практичних завдань, підготовка доповіді, презентації до практичних занять, підготовка портфолію тощо; методами семестрового контролю (залік або екзамен) є усне і письмове опитування, тести, презентація результатів індивідуального дослідницького завдання тощо; поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять, у результаті виконання самостійної роботи, зокрема й шляхом взаємного оцінювання і самооцінювання. Формою підсумкового контролю щодо виконання індивідуального плану роботи є атестація (проміжна, підсумкова). ЕГ з'ясовано, що атестація здобувачів проводиться на засіданнях кафедри педагогіки щосеместрово у вигляді доповіді про фактично досягнуті результати в рамках індивідуального плану. Після завершення написання дисертаційної праці здобувачі проходять фаховий семінар, який відбувається у формі публічного захисту дисертації на засіданні разової спеціалізованої вченої ради.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт вищої освіти для спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки третього освітньо-наукового рівня (доктор філософії) на даний момент відсутній. Згідно з Постановою КМ України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (п. 30 в редакції Постанови КМ № 283 від 03.04.2019 р.) атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється спеціалізованою вченою радою утвореною для проведення разового захисту, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила проведення контрольних заходів у СумДПУ імені А.С. Макаренка є чіткими, зрозумілими та доступними для всіх учасників освітнього процесу. Інформація щодо форм контролю подана в робочих програмах навчальних дисциплін, які розміщені на сайті кафедри педагогіки у вільному доступі, також надається здобувачам на платформі Moodle. Аналіз робочих програм навчальних дисциплін дозволяє стверджувати про наявність чіткої процедури проведення контрольних заходів. До прикладу, в РПНД ОК «Інноваційні компетентності доктора філософії» наведено критерії оцінювання результатів навчання, розподіл балів за темами, шкалу оцінювання: національну та ECTS, засоби діагностики результатів навчання, перелік питань для самостійної роботи. Викладачі інформують здобувачів на першому занятті щодо кількості годин, відведених на вивчення дисципліни, форми контролю, систему оцінювання, про що аспіранти підтвердили під час онлайн-спілкування з ЕГ. Про наявність форм контролю також свідчить індивідуальний навчальний план роботи аспіранта. Об'єктивність екзаменаторів під час контрольних заходів підтвердили здобувачі під час онлайн зустрічі. Під час інтерв'ювання здобувачів ЕГ було з'ясовано, що зі здобувачами періодично проводиться опитування з приводу поінформованості щодо процедур проведення контрольних заходів. Процедура проведення контрольних заходів регламентується Положеннями «Про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у СумДПУ імені А. С. Макаренка» (п. 8) (<https://cutt.ly/hPSHYud>), «Про порядок організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів освіти з використанням дистанційних технологій» (<https://cutt.ly/iPSHC9r>), «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» (<https://cutt.ly/EPShMzW>), «Про перезарахування результатів навчання у ЗВО» (<https://cutt.ly/UPSH2nt>), а також робочими програмами навчальних дисциплін, представленими у вільному доступі (<https://cutt.ly/3PSH5qy>). Порядок оскарження процедури та результатів контрольних заходів регламентується Положеннями «Про організацію освітнього процесу у СумДПУ імені А.С. Макаренка» (<https://cutt.ly/4PJt44>), «Про апеляцію результатів навчання здобувачів вищої освіти СумДПУ імені А.С. Макаренка» (<https://cutt.ly/dPJjOa9>), «Про екзаменаційну комісію та атестацію здобувачів вищої освіти СумДПУ імені А.С. Макаренка» (<https://cutt.ly/NPJjSB3>), «Про розгляд скарг та звернень громадян СумДПУ імені А. С. Макаренка» (<https://cutt.ly/FPJjVn>).

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика, стандарти і процедура дотримання академічної доброчесності в СумДПУ імені А.С. Макаренка регламентується Положенням про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності СумДПУ імені А. С. Макаренка (<https://cutt.ly/lPJkPxA>), Кодексом академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка (<https://cutt.ly/uPJkGex>), Положенням про комісію з питань етики та академічної доброчесності СумДПУ імені А. С. Макаренка (<https://cutt.ly/APJkLKz>). В процесі спілкування з аспірантами ЕГ з'ясовано, що популяризація академічної доброчесності здійснюється на заняттях. Відтак, до змісту навчальних дисциплін ВК «Докторський семінар з теоретичних та методичних засад порівняльно-педагогічних досліджень», ОК 3 «Теорія та методика викладання у вищій школі», ОК 8 «Менеджмент інновацій в освіті», ОК 9 «Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти», ОК 5 «Управління науковими проектами» включено теми, які передбачають ознайомлення учасників освітнього процесу з принципами дотримання академічної доброчесності («Моніторинг дотримання норм академічної доброчесності»; «Академічна доброчесність»; «Питання академічної доброчесності»; «Наукова та академічна доброчесність: світовий, європейський та національний виміри. Європейський кодекс наукової доброчесності», «Наукова етика»). Здобувачі вищої освіти ознайомлені із «Декларацією про академічну доброчесність здобувача вищої освіти СумДПУ імені А. С. Макаренка» та розуміють відповідальність за порушення принципів академічної доброчесності, що було з'ясовано під час онлайн-спілкування. Про правила доброчесності здобувачам постійно нагадують викладачі та наукові керівники. Здобувачі також

підтвердили їхню участь у різноманітному спектрі заходів, конференцій, конкурсів щодо дотримання принципів академічної доброчесності (наприклад, участь аспірантів у конкурсі есе «Чесна освіта – міф чи реальність?»). Окрім того, на сайті кафедри педагогіки існує окрема рубрика «Академічна доброчесність» у якій представлено нормативну базу з питань академічної доброчесності (<https://cutt.ly/CPJWUdV>). Здобувачі ознайомлені з логікою перевірки їхніх наукових праць у системі StrikePlagiarism.com. Фактів порушення академічної доброчесності серед здобувачів ОНП та викладачів, які працюють на цій ОНП, не було зафіксовано.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Установчими документами ЗВО регламентовано загальну систему оцінювання, а також форми і види контрольних заходів. Здобувачів вчасно ознайомлюють з видами контролю, критеріями оцінювання. Контрольні заходи та критерії оцінювання здобувачів є чіткими, зрозумілими, оприлюднені заздалегідь на платформі Moodle та сайті кафедри педагогіки. Аспіранти ознайомлені з правилами дотримання принципів академічної доброчесності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Слабкі сторони: Не всі здобувачі ознайомлені з процедурою оскарження результатів контрольних заходів. ЕГ рекомендує: популяризувати інформацію щодо ознайомлення аспірантів із процедурою оскарження результатів контрольних заходів.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Значна увага в СумДПУ імені А. С. Макаренка приділяється популяризації академічної доброчесності; форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання та є заздалегідь оприлюдненими та доступними для всіх учасників освітнього процесу; у ЗВО визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів. Загалом ОНП відповідає Критерію 5 за умови активнішої популяризації інформації щодо ознайомлення аспірантів з процедурою оскарження результатів контрольних заходів. Виявлені слабкі сторони за підкритерієм 5.3 можуть бути усунені упродовж нетривалого часу.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ ознайомила із зведеною інформацією про викладачів (Табл. 2 відомостей про самооцінювання), а також під час онлайн-зустрічі з НПП з'ясувала повну інформацію щодо академічної та професійної кваліфікації викладачів, які забезпечують ОНП «Освітні, педагогічні науки» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Освітній процес за освітніми компонентами ОНП забезпечує 8 викладачів (4 НПП – з інших структурних підрозділів університету), з них – 5 (63 %) доктори наук (4 професори, 1 доцент) та 3 (37 %) кандидати наук, доценти. Зокрема, забезпечують викладання обов'язкових дисциплін із циклу: загальної підготовки – д. пед. н., проф. М. Бойченко (ОК 3 «Теорія та методика викладання у вищій школі»), д. пед. н., проф. О. Семеніхіна (ОК 4 «Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях»), к. економ. н., доц. В. Омеляненко (ОК 5 «Управління науковими проектами»), к. філол. н., доц. Л. Клочко (ОК 2 «Академічна іноземна мова»), к. філос. н., доц. І. Снегірьов (ОК 1 «Філософсько-методологічні основи наукових досліджень»); професійної підготовки – д. пед. н., проф. А. Сбруєва (ОК 8 «Менеджмент інновацій в освіті», ОК 9 «Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти»), д. пед. н., проф. О. Огієнко (ОК 6 «Інноваційні компетентності доктора філософії»), ОК 10 «Андрогогіка»), д. пед. н., доц. Л. Корж-Усенко (ОК 7 «Історія вищої освіти»). Академічну та професійну кваліфікацію викладачів, задіяних до реалізації ОНП, підтверджують базова освіта, відповідні наукові ступені та вчені звання, а також науково-методичні публікації за останні 5 років. Так, науковий і навчально-методичний доробок НПП за ОНП свідчить про їхню активність, постійне професійне зростання. Більшість викладачів мають

публікації у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science (М. Бойченко – 3 статті; О. Семеніхіна, А. Сбруєва – 4 статті; О. Огієнко – 6), монографії (М. Бойченко, Л. Корж-Усенко, А. Сбруєва, О. Огієнко), навчальні посібники / підручники (А. Сбруєва, О. Огієнко). ЕГ, проаналізувавши відомості Табл. 2, персональні сторінки НПП, представлені на сайті університету, під час онлайн-спілкування зі здобувачами, дійшла висновку, що академічна та професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОНП, забезпечує досягнення визначених ОНП цілей та програмних результатів навчання та відповідає чинним Ліцензійним вимогам щодо кадрового складу.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедура конкурсного добору НПП є прозорою й унормовується внутрішніми нормативними документами СумДПУ ім. А.С.Макаренка – «Статут Сумського державного педагогічного університету ім. А.С.Макаренка» (п. 5, п. 6) (https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/statut_sumdpu_2022_d94a6.pdf), «Положення про організацію освітнього процесу» (пп. 1.3-1.6) (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf), «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/poryadok_pidvischennya_kvalifikaciyi_v_sumdpu2_6a0b4.pdf), «Порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка» (затверджено наказом Ректора СумДПУ від 20.01.2022 р.). Документ є у загальному доступі на офіційному сайті Університету (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/nakazy/poryadok_provedennya_konkursnogo_vidboru_e49ca.pdf). У Положенні визначено процедури конкурсного відбору та обрання за конкурсом НПП, прописано основні засади щодо проведення конкурсу, необхідні документи для подання на конкурс тощо. Конкурсна комісія визначає ступінь відповідності професійної та академічної кваліфікації цілям ОНП, враховує рівень наукової активності претендента, його рейтинг. Прозорість процедур забезпечується використанням різних каналів інформації – оприлюднення на веб-сайті Університету (<https://sspu.edu.ua/universityet/pro-universityet/informatsiia-pro-vakantni-posady-ta-provedennia-konkursu>), оголошення у засобах масової інформації. Під час онлайн-зустрічей з менеджментом Університету, гарантом ОНП, НПП, керівниками структурних підрозділів, ЕГ з'ясовано, що процедура конкурсного відбору відбувається в умовах відкритості, є прозорою, зрозумілою та забезпечує необхідний рівень професіоналізму викладачів для успішної реалізації ОНП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Під час онлайн-зустрічі з роботодавцями, ЕГ мала можливість пересвідчитись у їхній тісній взаємодії та співпраці з кафедрою педагогіки СумДПУ щодо організації та реалізації освітнього процесу на ОНП. Зокрема, роботодавці залучені до розроблення та рецензування ОНП (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/osvitni-prohramu>), беруть участь у наукових конференціях, круглих столах, міжкафедральних науково-методичних семінарах (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/steikkholdery>), а також у засіданнях кафедри педагогіки, вносять відповідні пропозиції щодо вдосконалення ОНП, що й відображено у протоколах засідання кафедри (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/protokoly-zasidan-kafedry>). Так, на онлайн-зустрічі зі стейкхолдерами Т. Ключкова, к. пед. н., доц., завідувач кафедри іноземних мов СНАУ зазначила, що внесла пропозицію щодо зміни ОК «Іноземна мова» на «Академічна іноземна мова» та провела гостьову лекцію; О. Петренко, д. пед. н., проф., зав. кафедри теорії та методики виховання РДГУ відзначила, що вносила пропозиції щодо оновлення ФК, ПРН, а також провела тренінг для здобувачів. О. Лісовець, д. пед. н., проф., завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи НДУ ім. М. Гоголя зазначив, що брав участь у міжкафедральному науково-методичному семінарі, де були презентовані ОП та проведені перехресні рецензування їх проєктів. Випускники ОНП К. Діхнич, І. Пархоменко та Н. Понамаренко на постійній співпраці з кафедрою вже як роботодавці. Позитивним є те, що у СумДПУ діє «Положення про раду роботодавців Сумського державного педагогічного університету ім. А.С.Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/09/polozhennya_pro_radu_robotodavciv_5714a.pdf). Проте, роботодавці на онлайн-зустрічі не підтвердили, що є членами ради роботодавців. Кафедра педагогіки має укладені угоди зі ЗВО про науково-педагогічну співпрацю (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/steikkholdery>). На сайті Університету розміщено анкети-опитувальники для роботодавців (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/anketa_dlya_robotodavciv_schodo_yakosti_vikladannya_v_sumdpu_imeni_as_makarenka_bb544.pdf), а також подано звіт про результати опитування роботодавців щодо задоволеності якістю підготовки фахівців за ОНП «Освітні, педагогічні науки» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (https://sspu.edu.ua/images/2021/22/robotodavci_a905e.pdf), де відзначено високий рівень професійної підготовки випускників ОНП (80 %).

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Під час онлайн-зустрічі з гарантом ОНП, НПП, стейкхолдерами та здобувачами вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ЕГ була підтверджена інформація про залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі освіти, представників роботодавців. ЕГ було з'ясовано, що співпраця з представниками роботодавців відбувається згідно укладених угод (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/steikkholdery>). На постійній (контрактній) основі представники від роботодавців не залучаються. Залучення фахівців у галузі освіти з інших ЗВО відбувається, як правило, під час проведення науково-практичних конференцій та інших освітньо-організаційних заходів. Лекційні заняття для аспірантів ОНП «Освітні, педагогічні науки» проводили зав. кафедри іноземних мов СНАУ, к. пед. н., доц. Т. Ключкова та к. пед. н. А. Красуля. На базі СумДПУ ім. А. Макаренка було проведено освітньо-проектний інтенсив (2021 р.) для аспірантів, на якому з лекцією виступив гостьовий професор Естонського університету підприємництва Майнор О. Прокопенко. Водночас ЕГ засвідчила недостатнє залучення, власне до аудиторних занять, фахівців у галузі та професіоналів-практиків.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

СумДПУ ім. А. Макаренка сприяє професійному розвитку викладачів, що регламентується внутрішнім документом – «Положенням про порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/poryadok_pidvischennya_kvalifikaciyi_v_sumdpu2_6a0b4.pdf). Під час онлайн-зустрічей з менеджментом, гарантом ОНП, НПП, ЕГ було встановлено, що в Університеті регулярно відбуваються рейтингові оцінювання роботи кафедр та НПП. Професійний розвиток викладачів здійснюється через наявність власних програм підвищення кваліфікації фахівців (<https://bit.ly/ztSpzbW>). Усі викладачі ОНП взяли участь у тренінгах із розробки та проведення дистанційних курсів (Moodle, Zoom, 2020). ЕГ ознайомила із наданими документами (сертифікати, атестати, довідки тощо) про стажування НПП за останні п'ять років, які забезпечують викладання обов'язкових і вибіркових ОК за ОНП. Зокрема закордонні стажування пройшли М. Бойченко (м. Катовіце, Польща; м. Кошице, Словаччина), О. Огієнко (м. Жешув, Польща), А. Сбруєва (м. Істборн, Велика Британія) (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/akademichna-mobilnist>). Так, проф. С. Сбруєва впродовж 2018-2021 рр. керувала проектом Еразмус+ Жан Моне Модуль «Європеїзація докторських програм у галузі освіти на засадах інтердисциплінарного та інклюзивного підходів». НПП постійно підвищують свій науковий та професійний рівень під час участі в міжнародних (всеукраїнських) конференціях, також беруть активну участь у науковій роботі, зареєстровані в різних наукометричних базах даних (в т. ч. у Google Scholar). Аналіз тематики підвищення кваліфікації і сертифікатів стажування викладачів показує відповідність їхнім науковим інтересам та професійним потребам. Набутий викладачами під час підвищення кваліфікації / стажування досвід, знання слугують для підготовки наукових публікацій, проблематика, яких пов'язана із вивченням зарубіжного досвіду в галузі освіти; навчально-методичних видань (напр., Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти : навч. посіб., 2021); збагачує лекційний матеріал навчальних дисциплін. Під час онлайн-зустрічі гарант і викладачі, які забезпечують реалізацію ОНП, зазначили, що на кафедрі проводяться науково-методичні семінари, які сприяють підвищенню рівня професіоналізму викладачів. Професійному розвитку НПП сприяє вільний доступ до наукометричних баз світового рівня, придбання Університетом періодичних видань, фахової спеціалізованої літератури, проведення безоплатних курсів підвищення кваліфікації в галузі ІТ, іноземної мови.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Адміністрація СумДПУ ім. А. Макаренка підтримує і стимулює розвиток викладацької майстерності НПП, згідно з документами: «Положення про преміювання працівників Сумського державного педагогічного університету ім. А.С. Макаренка» (<https://bit.ly/3InDeLV>), «Положення про почесні звання Сумського державного педагогічного університету ім. А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_pochesni_zvannya_sumdpu_d690d.pdf), «Положення про рейтингову систему оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників...» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_reytingovu_sistemu_ocinyuvannya_diyalnosti_d2a31.pdf). Під час онлайн-зустрічі з адміністрацією університету, гарантом ОНП, НПП ЕГ було підтверджено існування документально регламентованої, ефективної системи стимулювання розвитку викладацької майстерності. Так, за результатами консолідованого рейтингу викладачів СумДПУ за 2020-2021 н. р. (5 та 6 місце серед 331 викладачів) на дошку пошани університету «Кращі імена» було занесено проф. Бойченко М.А. (2021-2022 н. р.), проф. А. Сбруєву нагороджено Нагрудним знаком «Василь Сухомлинський» (2021), проф. М. Бойченко відзначено Грамотою МОН України (2021). Під час зустрічі з адміністрацією та НПП ЕГ вдалось встановити факти щодо практики преміювання викладачів за захисти дисертацій, публікації у виданнях, які індексуються в наукометричних базах Scopus і Web of Science тощо.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Експертною групою відзначено, що сильними сторонами ОНП є високий професіоналізм НПП, які є досвідченими, знаними фахівцями в галузі освіти. Процедури конкурсного добору викладачів є публічними та прозорими. У СумДПУ ім. А. Макаренка діє система як матеріального (преміювання за наукові досягнення, публікації у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз Scopus, Web of Science), так і морального заохочення НПП (грамоти, дошка пошани «Кращі імена») до вдосконалення майстерності та професійного розвитку.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Потребує розширення процес залучення роботодавців, професіоналів-практиків до реалізації освітнього процесу, що є важливою складовою поліпшення якості підготовки здобувачів. ЕГ рекомендує: ширше залучати роботодавців, професіоналів-практиків до реалізації освітнього процесу на ОНП «Освітні, педагогічні науки», зокрема й іноземних науковців.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ЕГ у процесі експертизи встановила загальну відповідність усіх підкритеріїв встановленим вимогам щодо Критерію 6: у реалізацію ОНП задіяні висококваліфіковані НПП із відповідною базовою освітою, науковими ступенями, які здійснюють дослідження відповідно до змісту ОНП і мають значні наукові доробки. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими, прописані чітко й зрозуміло. У СумДПУ існує дієва система морального й матеріального заохочення. Водночас потребує розширення процес залучення роботодавців, професіоналів-практиків до реалізації освітнього процесу на ОНП. Отже, ОНП має належний рівень узгодженості з якісними характеристиками за підкритеріями 6.1, 6.2, 6.3, 6.5, 6.6 та частковий – за підкритерієм 6.4. Враховуючи вищезазначене, ЕГ, дійшла висновку, що ОНП відповідає рівню «В» за Критерієм 6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Матеріально-технічні ресурси університету дозволяють забезпечувати умови для реалізації ОНП, її цілей та програмних результатів навчання. Під час проведення акредитації гарантом ОНП було продемонстровано відеопрезентацію матеріально-технічних ресурсів (відеоматеріали навчальних аудиторій, гуртожитків, конференц-зали, спортивної зали тощо). Серед аудиторій, в яких здійснюється освітній процес на даній ОНП, були відмічені: 202 – лекційна аудиторія, яка використовується як навчальна аудиторія; 246 – лекційна аудиторія, що використовується для організації освітнього процесу здобувачів; 218 – кафедральний кабінет А. С. Макаренка, який використовується як лекційна аудиторія; 214 – зала засідань «Макаренівська родина», у якій проходять захисти дисертаційних робіт та різні урочисті заходи; комп'ютерний клас; 427 – кабінет психологічної служби; 518 – навчальна аудиторія; 510а – кабінет самопідготовки, куди впродовж дня може прийти здобувач та використовуючи комп'ютерне обладнання займатися самопідготовкою; 543 – зала засідань; сучасна актовка зала. Навчальні приміщення оснащені безкоштовним доступом до мережі Інтернет. Для задоволення потреб аспірантів в університеті також є їдальня, вбиральня, тренажерна зала, оздоровчий пункт. Для іногородніх аспірантів є гуртожиток. Університет має близько п'яти сертифікованих комп'ютерних класів; більше 40 % аудиторного фонду обладнано мультимедійними засобами, на кожній кафедрі є декілька ноутбуків; для реалізації освітнього процесу використовують близько десяти інтерактивних дошок. В Університеті існує Smart-hub, де здобувачі можуть втілювати свої ідеї використовуючи новітнє обладнання. На сайті бібліотеки є достатня кількість безкоштовних віртуальних електронних ресурсів. Бібліотека має доступ до світового наукового середовища (укладено договір з Державною науковою технічною бібліотекою). Наукова бібліотека СумДПУ імені А. С. Макаренка має доступ до наукових баз даних Scopus і Web of Science, ScienceDirect, Springer Nature, також бібліотека має доступ до повнотекстової колекції підручників видавництва «Центр учбової літератури» та ЛІГА:ЗАКОН, окрім того бібліотека має постійний тестовий доступ до різних баз даних. Наукова бібліотека містить широкий спектр ресурсів, а саме: електронний каталог; інституційний репозитарій eSSPU; наукові періодичні видання СумДПУ; база дисертацій, захищених в СумДПУ; повнотекстова база праць науковців СумДПУ; бібліографічна база праць науковців; повнотекстова краєзнавча база статей; фонд рідкісних та цінних видань. Для популяризації діяльності бібліотеки працівники всю необхідну інформацію систематично публікують на сайті (<https://library.sspu.edu.ua/>). Відтак, ЕГ були надані докази, що фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, аудиторний фонд, обладнання, інша інфраструктура тощо), а також навчально-методичне забезпечення ОНП забезпечують досягнення визначених ОНП цілей та програмних результатів навчання.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

ЗВО забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми. В університеті є мультимедійні засоби, комп'ютерне обладнання, Wi-Fi, що дозволяє здобувачам та викладачам вільно користуватися мережею Інтернет. Для зручності в університеті функціонує платформа Moodle, що полегшує освітній процес на період дистанційного навчання. ЄГ було встановлено, що здобувачі та викладачі мають вільний доступ до електронних фондів бібліотеки (<https://library.sspu.edu.ua/>). На сайті бібліотеки також є он-лайн сервіс «Віртуальна бібліографічна довідка», що створений для виконання запитів віддалених користувачів Наукової бібліотеки СумДПУ імені А. С. Макаренка щодо пошуку бібліографічної інформації; віртуальна послуга визначення індексу УДК. Варто зауважити, що під час спілкування з директором Наукової бібліотеки ЄГ було з'ясовано, послуга з визначення індексів Універсальної десятикової класифікації (УДК) для книжкових видань, дисертаційних досліджень, наукових статей тощо для здобувачів є безкоштовною, проте на сайті Наукової бібліотеки вказано протилежну інформацію – послуга є платною (<https://library.sspu.edu.ua/viznachennya-indeksiv-udk/>). Наукова бібліотека також має віртуальну послугу замовлення на комплектування підручників, навчальних посібників, навчально-методичної літератури, монографій, творів художньої літератури тощо. Діяльність бібліотеки регламентується «Положенням про Наукову бібліотеку СумДПУ імені А. С. Макаренка» (<https://cutt.ly/tP9Vj7p>) Окрім того, у ЗВО існує лабораторія дистанційного навчання, яка здійснює консультативну підтримку здобувачів та викладачів у процесі роботи у системі Moodle.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, які навчаються на даній ОП. В університеті функціонує оздоровчий пункт до якого за допомогою можуть звернутися як здобувачі освіти так і НПП. Під час перегляду відеоролика матеріально-технічної бази експертною групою зафіксовано, що ЗВО дотримується норм пожежної безпеки (в продемонстрованих аудиторіях є вогнегасники). Під час спілкування з начальником відділу забезпечення університету ЄГ було з'ясовано, що ЗВО має чотири укриття, які було відібрано з наявних приміщень в університеті, де є запаси води, ліхтариків, матраців тощо). Окрім того, університет має засоби для забезпечення пожежної безпеки, дошки цивільного захисту, плани евакуацій. Начальник відділу забезпечення університету наголосив, що зі здобувачами систематично проводяться навчання щодо цивільного захисту. Важливим структурним підрозділом СумДПУ імені А. С. Макаренка є психологічна служба (<https://cutt.ly/iP3irpe>), діяльність якої спрямована на допомогу всім учасникам освітнього процесу. Потреби та інтереси здобувачів визначаються через комплексні опитування, до прикладу «Опитування здобувачів щодо якості отриманих освітніх послуг» (<https://cutt.ly/SP3s7jm>).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Аналізуючи звіт самооцінювання ЗВО, інформаційні ресурси ЗВО та результати онлайн-зустрічей з представниками університету, ЄГ встановила, що освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка здобувачів здійснюється на загальноуніверситетському (ректор, проректор з науково-педагогічної (наукової) роботи, завідувач аспірантури та докторантури), кафедральному (завідувач кафедри, гарант ОНП, науковий керівник, викладачі) та особистісному (органи самоврядування, психологічна та інші служби) рівнях. Також з метою інформаційної та організаційної підтримки діє сайт університету (<https://sspu.edu.ua/>) та сайт кафедри педагогіки (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/>) Консультативна підтримка здобувачів освіти реалізується шляхом проведення консультацій з науковими керівниками (очно і дистанційно), викладачами навчальних дисциплін, отримання додаткової інформації у співробітників кафедр та аспірантури. На сайті кафедри розміщено лінк на розклад навчальних занять (<https://sspu.edu.ua/schedule/>), графік освітнього процесу (<https://cutt.ly/UP7KMCG>), робочі навчальні програми (<https://cutt.ly/XP7Lr1e>), матеріали асистентської практики (<https://cutt.ly/UP7Lhca>), інформація про наукові заходи (<https://cutt.ly/oP7Lnm5>) тощо. Вся необхідна інформація щодо освітнього процесу також є на платформі Moodle, що було з'ясовано ЄГ під час демонстрації платформи гарантом ОНП. Під час спілкування ЄГ з представниками університету було з'ясовано, що здобувач, який раніше завершив написання дисертаційної роботи та захистив дисертацію, може взяти академічну відпустку та отримати виплату стипендії. В університеті працює юридична клініка, яка у своїй роботі регламентується «Положенням про юридичну клініку СумДПУ імені А. С. Макаренка» (<https://cutt.ly/WP3FWCC>). Під час зустрічі із здобувачами освіти ЄГ переконалась у дійсному існуванні механізму освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки. Здобувачі обізнані щодо можливостей отримання інформації та задоволені підтримкою ЗВО, про що свідчать результати опитування, що розміщені на сайті кафедри педагогіки (<https://cutt.ly/EP3JCVZ>).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Осіб з особливими освітніми потребами на даній ОНП немає, проте ЗВО створює достатні умови для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами. Під час онлайн-перегляду відеоролику матеріально-технічної бази експертами зафіксовано, що університет та гуртожитки оснащені пандусами; ліфт у ЗВО відсутній, проте існує проект створення інклюзивного підйомника на верхні поверхи університету. Вся інфраструктура університету, що стосується осіб з особливими освітніми потребами побудована так, що інформаційні структурні підрозділи розміщено на першому поверсі (наприклад, приймальна комісія). В кожному з навчальних корпусів є вахти, а у центральному навчальному комплексі та спорткомплексі – цілодобові вахти. При вході в університет є кнопка виклику персоналу, при кожній вахті є телефон та телефонний довідник. Якщо здобувачеві з особливими освітніми потребами потрібно отримати інформацію від підрозділів, які знаходяться на вищих поверхах, то персонал вахти може викликати представників тих підрозділів для спілкування в аудиторії на першому поверсі з особою з ООП. Читальні зали Наукової бібліотеки СумДПУ імені А. С. Макаренка розміщено на першому поверсі. Варто зауважити, що у СумДПУ імені А. С. Макаренка впроваджено «Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з особливими освітніми потребами та інших маломобільних груп населення» (<https://cutt.ly/AP7B2T9>) та «Порядок навчання та супровід осіб з особливими потребами у СумДПУ» (<https://cutt.ly/HP7B6yt>). Відповідно до «Порядку навчання та супроводу осіб з особливими потребами у СумДПУ» (п. 2.2.2; п. 2.2.4) «для забезпечення освітнього процесу здобувачів з ООП може використовуватись платформа Moodle та інші електронні засоби...»; «для здобувачів із проблемами пересування, освітній процес організовується у навчальних приміщеннях з безбар'єрним доступом».

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Політику та процедуру врегулювання конфліктних ситуацій прописано в нормативно-правовому документі університету, а саме «Положенням про розгляд скарг та звернень громадян у СумДПУ» (<https://cutt.ly/1P72bNG>). Відповідно до Положення «Усі звернення, що надійшли до Університету, мають бути зареєстровані загальним відділом у день їх надходження...» (п. 2.2); «Посадові особи Університету при розгляді звернень громадян зобов'язані уважно вникати в їх суть, у разі потреби вимагати у виконавців матеріали, пов'язані з їх розглядом, направляти працівників на місця для перевірки викладених у зверненні обставин, вживати інших заходів для об'єктивного вирішення поставлених автором звернення питань, з'ясування і усунення причин та умов, які спонукають громадян скаржитись» (п. 3.2); «До перевірки звернень можуть залучатися представники профспілкової та інших громадських організацій, органів самоврядування» (п. 3.3); «За результатами розгляду звернення складається мотивований висновок, який має містити об'єктивний аналіз зібраних матеріалів. Якщо під час розгляду виявлені порушення прав громадян, недоліки в діяльності Університету, зловживання посадових осіб та інших працівників службовим становищем, то у висновку повинно бути зазначено, яких конкретно заходів вжито щодо усунення цих недоліків і порушень та покарання винних. Висновок підписується особою, якій було доручено розгляд звернення» (п. 3.4); «Відповідь за результатами розгляду звернення надаються ректором Університету або іншими посадовими особами, яким було доручено розгляд відповідного звернення. Рішення про відмову в задоволенні вимог, викладених у зверненні, доводиться до відома громадянина в письмовій формі з посиланням на відповідний закон і викладенням мотивів відмови, а також із роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення. Якщо давалася усна відповідь, то складається відповідна довідка, яка додається до матеріалів розгляду звернення. У реєстраційному журналі фіксується, що про результати розгляду звернення його автору повідомлено під час особистої бесіди» (п. 3.11). Окрім того, на сайті ЗВО є рубрики «Запобігання тероризму» (<https://cutt.ly/NP5qO1E>), «Запобігання та виявлення корупції» (<https://cutt.ly/tP5q2Sc>). Здобувачі освіти мають можливість анонімно повідомити про факти порушення антикорупційного законодавства працівниками університету або ж про іншу подію написавши лист-звернення в «Скриньку довіри», яка розміщена в холі центрального корпусу СумДПУ; написати лист на електронну адресу: anticorruption@sspu.edu.ua; безпосередньо звернутися до уповноваженої особи з питань запобігання та протидії корупції. В університеті розроблено «План роботи щодо запобігання та протидії корупції» (<https://cutt.ly/sP5w6Zb>); проведено інтерпретацію результатів опитування здобувачів щодо запобігання та протидії корупції (<https://cutt.ly/oP5eGi3>).

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

В університеті достатні фінансові та матеріально-технічні ресурси, що дозволяють забезпечувати умови для реалізації ОНП, її цілей та програмних результатів навчання: університет має близько п'яти сертифікованих комп'ютерних класів; більше 40% аудиторного фонду обладнано мультимедійними засобами, на кожній кафедрі є декілька ноутбуків; для реалізації освітнього процесу використовують близько десяти інтерактивних дошок, відкритий доступ до мережі Internet; здобувачі забезпечені місцями для проживання; вільний доступ до наукових баз даних Scopus і Web of Science, ScienceDirect, Springer Nature, також бібліотека має доступ до повнотекстової колекції підручників видавництва «Центр учбової літератури» та ЛІГА:ЗАКОН, окрім того бібліотека має постійний тестовий доступ до різних баз даних; діє психологічна служба. В СумДПУ існує чітка організаційна, інформаційна, консультативна, соціальна підтримка здобувачів освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабкі сторони: 1. На сайті кафедри педагогіки, рубрика «Методичне забезпечення», представлено недостатньо інформації щодо наукових напрацювань НПП кафедри, що може використовуватися здобувачами в процесі освітнього процесу та під час написання статей, тез тощо. 2. Не всі здобувачі ознайомлені з процедурою вирішення конфліктних ситуацій. 3. Невідповідність інформації щодо оплати послуги з визначення індексів Універсальної десятикової класифікації (УДК) для книжкових видань, дисертаційних досліджень, наукових статей тощо для здобувачів. Рекомендації: 1. Збагатити сайт кафедри педагогіки, рубрика «Методичне забезпечення», інформацією щодо наукових напрацювань НПП кафедри. 2. Активніше ознайомлювати всіх здобувачів з процедурою вирішення конфліктних ситуацій. 3. Привести у відповідність інформацію щодо оплати послуги з визначення індексів Універсальної десятикової класифікації (УДК) для книжкових видань, дисертаційних досліджень, наукових статей тощо для здобувачів.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

СумДПУ імені А. С. Макаренка в цілому має достатнє матеріально-технічне, навчально-методичне забезпечення та забезпечення комп'ютерною технікою; освітнє середовище є безпечним для всіх учасників освітнього процесу та пристосованим для людей з особливими освітніми потребами. Заклад вищої освіти має налагоджену освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за ОНП. Наукова бібліотека ЗВО надає доступ до наукових баз даних Scopus і Web of Science, ScienceDirect, Springer Nature. ЕГ дійшла висновку, що представлена ОНП «Освітні, педагогічні науки» третього освітньо-наукового рівня відповідає рівню «В» за Критерієм 7, а виявлені незначні недоліки за підкритеріями 7.1, 7.2 та 7.6 можуть бути усунені упродовж нетривалого часу.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП регулюються низкою документів СумДПУ ім. А.С. Макаренка, які розміщені на веб-сайті університету: «Положення про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» (<https://bit.ly/3qLCSDP>); «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» (<https://bit.ly/3fJNNMQ>); «Положення про освітні програми у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_or_ff69e.pdf). Відповідно цих положень моніторинг ОП здійснюється на локальному та загально університетському рівнях. Під час онлайн-зустрічі з гарантом ОНП та НПП було зазначено, що у 2017 р. було змінено назву ОНП на «Освітні, педагогічні науки» (відповідно до Постанови КМ України № 53 від 1 лютого 2017 р.). У 2019-2020 н.р. та 2020-2021 н.р. було переглянуто й оновлено ОНП відповідно до змін у нормативно-правовій базі (2020 р. – нова редакція НРК), а також у документах університетського рівня щодо оновлених вимог до підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. На підставі аналізу наданих на запит документів, ознайомлення із змістом ОНП, НП різних років, ЕГ переконалася у задекларованих змінах, зокрема у змісті компетентностей (ІК, ЗК, ФК), структурно-логічній схемі, матрицях відповідності, зміні черговості вивчення ОК 3 і ОК 5; розширенні складу розробників ОНП. Зазначені зміни відображено у відповідних протоколах засідання кафедри педагогіки (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/protokoly-zasidan-kafedry>).

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

У ході онлайн-зустрічі зі здобувачами, представниками студентського самоврядування, Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених (НТ) ЕГ було з'ясовано, що представники студентського самоврядування, Наукового товариства входять до складу всіх колегіальних органів СумДПУ ім. А.С. Макаренка, залучені до процедур формування культури якості. Під час зустрічі здобувачі зазначили, що опитування щодо

питань якості надання освітніх послуг, організації освітнього середовища, задоволеністю навчанням на ОНП проходять періодично, проводяться, як Центром забезпечення якості вищої освіти, так і відбуваються, безпосередньо, під час звітування про наукову роботу на засіданнях кафедри педагогіки. Зокрема звіт про результати комплексного опитування здобувачів, проведеного у 2020-2021 н.р. представлено на веб-сайті університету (розділ: Моніторинг якості освіти) (<https://sspu.edu.ua/monitorynh-iakosti-osvity>). Також на сторінці кафедри педагогіки представлено результати опитувань здобувачів ОНП «Освітні, педагогічні науки» за перший семестр (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/opytuvannia>). Аналіз результатів опитувань дає підстави стверджувати, що здобувачі задоволені якістю викладання, навчання, що й було підтверджено під час онлайн-зустрічі. Водночас 60 % аспірантів вважає за необхідність збільшити кількість годин на практику, передбачені ОНП. 85,7 % здобувачів бажає вносити пропозиції до ОНП. Органом самоврядування наукової молоді СумДПУ є Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених (НТ), діяльність якого регулюється відповідним Положенням (https://sspu.edu.ua/media/attachments/2021/04/14/polozhennya_pro_naukove_tovaristvo_studentiv.pdf). Під час онлайн-зустрічі заступниця голови НТ М. Острога зазначила, що НТ намагаються долучитися до моніторингу якості освітніх послуг, які надаються на ОНП. Також представники НТ беруть участь у засіданнях вченої ради Університету та кафедри педагогіки, вносять пропозиції, обговорюють питання щодо вдосконалення ОНП (зокрема, членом НТ (А. Трофименко) внесена пропозиція щодо перенесення у I семестр ОК «Теорія та методика викладання у вищій школі», що й було враховано (витяг з протоколу засідання кафедри № 10 від 23.12.2020 р.)). Пропозиція Н. Коханової щодо оновлення ОК «Філософія» (витяг з протоколу засідання кафедри № 9 від 23.12.2019 р.). Практику залучення здобувачів вищої освіти до перегляду ОНП можна прослідкувати через представлені на сайті кафедри педагогіки протоколи засідань (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/protokoly-zasidan-kafedry>). ЕГ, загалом, підтверджує залученість здобувачів до процесу періодичного перегляду ОНП та інших процедур щодо забезпечення її якості, проте варто розширити залученість органів студентського самоврядування до перегляду ОНП.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Під час фокус-зустрічі з роботодавцями ЕГ переконалася щодо їх залучення до процесу періодичного перегляду ОНП та інших процедур забезпечення її якості. Також роботодавці повідомили, що їхні пропозиції були враховані під час перегляду ОНП (витяг з протоколу № 9 від 23.12.2019 р., витяг з протоколу № 10 від 23.12.2020 р.). Зокрема, Т. Ключковою, зав. кафедри іноземних мов Сумського національного аграрного університету було внесено пропозицію щодо вивчення академічної іноземної мови в межах ОНП; О. Петренко, зав. кафедри теорії та методики виховання РДГУ наголосила на постійному оновленні списку літературних джерел у РП навчальних дисциплін; С. Сьома, к. пед. н., методист, спеціаліст вищої категорії Комунального закладу Сумської обл. ради – обласного центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю запропонувала розширити тематику досліджень аспірантів в контексті дослідження проблем позашкільної освіти Північно-Східного регіону. Співпраця стейкхолдерів зі СумДПУ ім. А.С. Макаренка відбувається через відповідні процедури, а саме, рецензування ОП, опонування дисертаційних досліджень, монографій, участь у науково-практичних конференціях, міжкафедральних семінарах, вебінарах, круглих столах (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/kafedra/steikkholdery/zustrichi>), що з'ясовано під час онлайн-зустрічі. Працівниками Центру забезпечення якості вищої освіти проводилося опитування стейкхолдерів щодо задоволеності якістю підготовки фахівців за ОНП «Освітні, педагогічні науки», звіт за результатами оприлюднено на веб-сайті у розділі «Моніторинг якості освіти» (https://sspu.edu.ua/images/2021/22/robotodavci_a905e.pdf). Також у СумДПУ введено в дію Положення про раду роботодавців СумДПУ ім. А.С. Макаренка (наказ від 24.02.2020 р.). Однак, на онлайн-зустрічі з фокус-групою не було підтверджено, що в даний час вони є членами ради роботодавців. Варто зазначити, що у ході зустрічі роботодавці висловили своє цілковите задоволення щодо якості підготовки фахівців за ОНП. Зокрема, роботодавець С. Сьома зазначила, що І. Пархоменко, успішно захистивши дисертацію, працює на посаді методиста Комунального закладу Сумської обл. ради – обласного центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Під час онлайн-зустрічі з менеджментом університету, адміністративним персоналом було зазначено, що збирання, врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОНП відбувається через посередництво Асоціації випускників (<https://sspu.edu.ua/universityet/zahalna-informatsiia/asotsiatsiya-vipusknikiv>). Гарант ОНП відмітила, що кафедра педагогіки підтримує тісні зв'язки з випускниками аспірантури минулих років, залучає їх до співпраці в межах наукових заходів, які проходять в університеті. З інформацією щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників даної ОНП можна ознайомитися на сторінці кафедри педагогіки (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/vipuskniki-aspiranturi>). У розділі «Випускник» на сторінці кафедри педагогіки подано інформацію щодо працевлаштування, анкети для випускників і роботодавців, ел. скриньку для відгуків для випускників та роботодавців. У ході онлайн-зустрічі гарант ОНП зазначила про функціонування платформи Discord, яка є слугує засобом комунікації, як здобувачів вищої освіти, так і випускників. Також у СумДПУ функціонує відділ працевлаштування, професійно-технічної освіти та додаткових платних послуг (<https://sspu.edu.ua/viddil-pratsevlashtuvannia-profesiino-tekhnichnoi-ostvity-ta-dodatkovykh-platnykh-posluh>) на сторінці якого розміщено інформацію про актуальні вакансії та є можливість розмістити резюме.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

У СумДПУ діє Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у СумДПУ ім. А.С.Макаренка (<https://bit.ly/3tISILU>) відповідно до якого здійснюється системний моніторинг за такими напрямками: якість організації освітнього процесу, якість умов освітнього процесу, якість результатів освітнього процесу освітньої діяльності. Також в університеті функціонує Центр забезпечення якості вищої освіти, яким, як зауважила під час онлайн-зустрічі начальник Центру М. Ячменик, розроблено опитувальники та систематично проводиться моніторинг якості освітньої діяльності в межах реалізації ОНП. За результатами онлайн-опитувань (<https://sspu.edu.ua/monitorynh-iakosti-osvity>) було виявлено певні недоліки / надано пропозиції, а саме: потреба у формуванні навичок грант-рейтингової діяльності, розвиток міжнародної академічної мобільності, посилення участі здобувачів у неформальній освіті, активнішому залученні до освітнього процесу роботодавців; організації оперативної комунікації з НПП, гарантом ОНП та науковими керівниками в умовах карантинних обмежень. Усі пропозиції, отримані від Центру, результати моніторингу обговорюються на засіданнях кафедри педагогіки та приймаються відповідні рішення щодо оптимізації, оновлення ОНП (відображено у протоколах кафедри педагогіки (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/protokoly-zasidan-kafedry>)). Під час онлайн-зустрічей з різними фокус-групами ЕГ було з'ясовано, що зауваження та пропозиції щодо вдосконалення ОНП було враховано. Власне здобувачі зазначили, що для кращої комунікації були створені у Viber (за роками навчання) групи аспірантів, також є можливість спілкуватися та отримувати інформацію у Telegram, на сторінці у Facebook.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація ОНП «Освітні, педагогічні науки» є первинною, з огляду на це, результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, які варто взяти до уваги під час удосконалення ОНП, відсутні. Разом з тим, як зазначено у відомостях про самооцінювання, було враховано зауваження та пропозиції, сформульовані під час проходження акредитації за іншими ОНП зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки».

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

З 2020 року в СумДПУ ім. А.С.Макаренка діє Положення про Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у СумДПУ ім. А.С.Макаренка (<https://bit.ly/3tISILU>), що підтверджує готовність керівництва і всієї академічної спільноти формувати та розвивати культуру якості, яка сприятиме постійному розвитку ОНП та освітньої діяльності, надання якісних освітніх послуг, а також є основою конкурентоспроможності університету та його випускників. На підставі аналізу відомостей про самооцінювання та Положення (зокрема пп. 2.1-2.3; п. 3.1), зазначимо, що в Університеті відбувається формування культури якості відповідно до визначених завдань і положень. Усі учасники освітнього процесу (адміністрація, НПП, здобувачі, стейкхолдери) долучені до процесу формування культури якості вищої освіти: систематично проходять анкетування / опитування щодо рівня якості вищої освіти й освітньої діяльності, висловлюють свої побажання стосовно покращення ОНП під час круглих столів, засідань кафедри педагогіки. У СумДПУ налагоджена конструктивна взаємодія низки структурних підрозділів ([https://sspu.edu.ua/universytet/prozdily-universytetu](https://sspu.edu.ua/universytet/prozdily)), кожен з яких виконує певні функції реалізації яких сприяє поліпшенню якості ОНП. Так, Центр забезпечення якості вищої освіти опікується підвищенням якості вищої освіти та освітньої діяльності, забезпеченням відповідності рівня якості освітніх послуг вимогам стейкхолдерів; відділ аспірантури та докторантури – планування, організація освітньої діяльності аспірантів; навчальний відділ – планування, організація й удосконалення форм, методів освітнього процесу, форм контролю, координація роботи навчальних підрозділів із дотримання стандартів; методично-організаційний відділ – координація, моніторинг, аналіз та узагальнення науково-дослідної роботи в університеті, вдосконалення її структурної організації; навчально-науковий центр проектних технологій – методологічне та організаційне забезпечення інноваційного розвитку Університету, управління проектами з метою розвитку науково-дослідної та інноваційної діяльності НПП, здобувачів вищої освіти; відділ міжнародних зв'язків – активізація міжнародної діяльності, організація набору на навчання іноземців, аспірантів, участь у реалізації спільних навчальних проектів з ЗВО інших країн. Під час онлайн-зустрічі з фокус-групою представників структурних підрозділів Університету відмічено їх взаємодію та спрямованість на розбудову внутрішньої культури якості.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

У СумДПУ ім. А.С. Макаренка існують дієві процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП. Пропозиції, потреби здобувачів та роботодавців беруться до уваги. Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти вчасно реагує на виявлені недоліки. Сформована корпоративна культура, існують дієві механізми щодо формування культури якості, що сприяє розвитку ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Суттєві недоліки за ОНП відсутні. Рекомендовано активніше залучати здобувачів через органи студентського самоврядування до перегляду та вдосконалення ОНП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ЕГ засвідчує відповідність ОНП Критерію 8 за якісними характеристиками. Це підтверджується тим, що розроблення, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд ОНП унормовані та проходять згідно процедур «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у СумДПУ ім. А.С. Макаренка». В Університеті на належному рівні функціонує модель забезпечення якості вищої освіти. Внутрішня система забезпечення якості вищої освіти вчасно реагує на виявлені недоліки, відбувається систематична взаємодія зі стейкхолдерами. Отже, ЕГ констатує, що ОНП «Освітні, педагогічні науки» відповідає вимогам більшості підкритеріїв (8.1, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7) Критерію 3, часткового доопрацювання потребує за підкритерієм 8.2. Враховуючи голістичний підхід, ОНП та освітня діяльність за нею, загалом відповідає рівню «В» за Критерієм 8.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Під час ознайомлення з сайтом університету ЕГ зафіксовано, що у ЗВО визначено чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації ОНП. На сайті Університету (<https://sspu.edu.ua/>) розміщено інформацію для академічної спільноти, що регулює права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, а саме: «Статут СумДПУ імені А. С. Макаренка» (<https://cutt.ly/RAwckEA>), «Стратегія розвитку СумДПУ імені А. С. Макаренка на 2020-2030 роки» (<https://cutt.ly/rAwciYd>), «Правила внутрішнього трудового розпорядку СумДПУ імені А. С. Макаренка» (<https://cutt.ly/QAwvaKk>), «Положення про організацію освітнього процесу СумДПУ імені А. С. Макаренка» (<https://cutt.ly/2AwWgcS>), «Положення про порядок надання платних освітніх та інших послуг, що надаються СумДПУ імені А. С. Макаренка» (<https://cutt.ly/pAwnD1j>), «Колективний договір СумДПУ імені А. С. Макаренка 2019-2022 роки» (<https://cutt.ly/3AwmIle>), «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (<https://cutt.ly/jAwQhhd>) та інші нормативні документи, які регламентують освітній процес ЗВО. Усі нормативні документи розміщено у відкритому доступі на офіційному сайті університету у рубриках «Документація» (<https://cutt.ly/eAwPl86>) та Нормативно-правова база (<https://cutt.ly/oAwPEDd>). Окремим розділом на сайті університету є розділ «Аспірантура та докторантура» (<https://sspu.edu.ua/nauka/aspirantura-ta-doktorantura>), де розміщено актуальну інформацію щодо переліку спеціальностей, за якими оголошується прийом на навчання в аспірантурі, правила прийому до аспірантури, зразки оформлення документів для вступу до аспірантури, програми вступних іспитів до аспірантури, вартість навчання в аспірантурі та докторантурі.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Проект ОНП 2021
(https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/proekt_opp/proekt_onp_osvitni_pedagogichni_nauki_2021_eca09.pdf) оприлюднено на сайті СумДПУ імені А. С. Макаренка в розділі «Освітні програми 2021» («Доктор філософії (PhD)») та вказано електронну адресу для зворотного зв'язку щодо надання пропозицій, рекомендацій та зауважень до проекту ОНП (pedkafedra2017@gmail.com). ОНП 2016, 2017, 2020 років розміщено на сайті кафедри педагогіки у розділі «Освітні програми» (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/osvitni-prohramy>).

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ОНП «Освітні, педагогічні науки» 2021 р. (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/opp/onp_osvitni_pedagogichni_nauki_2021_b1817.pdf) та проект ОНП «Освітні, педагогічні науки» 2021 р. (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/proekt_opp/proekt_onp_osvitni_pedagogichni_nauki_2021_ea09.pdf) оприлюднені на сайті Університету в обсязі, достатньому для інформування зацікавлених сторін (стейкхолдерів) та суспільства. Робочі програми навчальних дисциплін (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/osvitni-protses/robochi-prohramy>) навчальні плани денної та заочної форм навчання з ОНП (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/navchalni-planu>) розміщено на сайті кафедри педагогіки.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Усю необхідну інформацію розміщено на сайті університету у відкритому доступі: оприлюднено ОНП, проект ОНП, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін. Доступність та відкритість нормативних й інформаційних документів, що регламентують діяльність ЗВО, на сайті університету. На сайті ЗВО доступна якісна іноземна версія, що робить ОНП відкритою для потенційних іноземних здобувачів та збільшує можливості для співробітництва з іноземними науковими установами (доступні мови: українська, англійська, китайська, казахська, узбецька, польська, французька).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Загалом слабких сторін за Критерієм 9 не виявлено. ЕГ рекомендує: з метою інформування відповідних заінтересованих сторін (стейкхолдерів) та суспільства рекомендуємо оприлюднювати на сайті кафедри порівняльну таблицю громадського обговорення проектів ОНП, де буде вказано пропозиції стейкхолдерів, їхнє обґрунтування та відповіді ЗВО на пропозиції.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

В університеті сформульовано чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу; на сайті ЗВО у достатній кількості для ознайомлення розміщена інформація про ОНП та її освітні компоненти, що вказує на загальну відповідність за 9 Критерієм.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Зміст ОНП зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти відповідає науковим інтересам здобувачів, забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності, а також безпосередньо пов'язаний із науковими дослідженнями аспірантів. ОНП (2021 р.) та НП містить чотири складові, що передбачають набуття здобувачами компетентностей відповідно до п. 27 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук (<https://bit.ly/3cAGp3x>): 1) оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору (ОК 1 «Філософсько-методологічні основи наукових досліджень»); 2) набуття універсальних навичок дослідника, застосування сучасних інформаційних

технологій у науковій діяльності, управління науковими проєктами тощо (ОК 4 «Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях», ОК 5 «Управління науковими проєктами»); 3) здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (ОК 2 «Академічна іноземна мова», ВК «Педагогічна комунікація»). Так, ОК 6 «Інноваційні компетентності доктора філософії», ОК 8 «Менеджмент інновацій в освіті», ОК 9 «Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти» та ін. забезпечують розвиток фахових компетентностей, зокрема здатності й готовності до викладацької діяльності, до генерації інновацій на основі вивчення зарубіжного та національного досвіду. Зокрема дисертаційні роботи аспірантів (Т. Кукса – «Організаційно педагогічні засади дуальної освіти в країнах Європейського Союзу»; В. Бойченко – «Організаційно педагогічні засади STEM освіти у старшій середній школі США»; Н. Коханова – «Організаційно педагогічні засади навчання англійської мови учнів початкової школи Польщі») охоплюють питання професійної педагогіки, інформаційних технологій, порівняльної педагогіки. Ці дослідження підтримуються вивченням низки обов'язкових – ОК 4, ОК 6, ОК 9 та вибіркових («Європейські та національні виміри забезпечення якості вищої освіти», «Педагогічна комунікація») освітніх компонентів. Під час бесід з фокус-групою здобувачів ЕГ встановлено, що вони мають можливість вільного вибору ОК та формування індивідуального плану навчання. Проаналізувавши індивідуальні плани аспірантів, підтверджено, що здобувачі серед вибіркових ОК обирали дисципліни, що відповідають їхнім науковим інтересам. На онлайн-зустрічі з фокус-групою стейкхолдерів підтверджено, що на ОНП постійно відбувається оновлення змісту ОК із урахуванням побажань і пропозицій.

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямів досліджень наукових керівників.

ЕГ встановлено, що наукова діяльність аспірантів ОНП спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» загалом відповідає напрямів досліджень наукових керівників. Наукове керівництво здобувачами здійснюють висококваліфіковані викладачі, які є активними дослідниками в галузі освіти, проводять дослідження в межах наукової теми «Теоретичні та методичні засади інноваційного розвитку освіти у національному, європейському та глобальному контекстах» (РН 0121U107883). Відповідно до наукового напряму кафедри виконуються й наукові дослідження аспірантів. Аналітичний огляд наданої ЕГ інформації щодо напрямів наукових інтересів керівників та співставлення їх із темами дисертаційних праць аспірантів (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/naukova-diialnist/naukovi-kerivnyky/314-vidpovidnist>) показав кореляцію наукової діяльності здобувачів за напрямими досліджень наукових керівників. Наприклад, Н. Коваленко працює над темою дисертаційного дослідження «Організаційно-педагогічні засади виховання мистецько обдарованої учнівської молоді в Україні та Польщі», науковий керівник М. Бойченко має статті, які за ключовими словами відповідають науковій діяльності аспірантки (Педагогічна підтримка артистично обдарованої учнівської молоді: досвід європейських країн. Актуальні питання мистецької освіти та виховання. 2019. 1-2 (13-14). С. 242-251; Methodological approaches to the future musical art teachers' professional training in Ukraine. Pedagogy and Psychology of Postmodernism: Values, Competence, Digitalization. 2021. Р. 373-391). Наявні також спільні публікації наукових керівників і аспірантів (Д. Козлов та І. Михайличенко; А. Сбруєва та В. Бойченко; О. Огієнко та А. Трофименко). Також аспіранти беруть участь у науково-практичних конференціях за напрямими, які відповідають напрямам досліджень наукових керівників. Профілі наукових керівників та аспірантів розміщені на сайті (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/naukova-diialnist/naukovi-kerivnyky>; <https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/profil-aspiranta>). Водночас, ЕГ рекомендує стимулювати аспірантів до публікацій за темою їх дослідження у виданнях, що індексуються наукометричними базами Scopus та Web of Science.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

СумДПУ ім. А.С. Макаренка організаційно та матеріально забезпечує в межах ОНП можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів. Під час онлайн-зустрічі зі здобувачами зазначено, що вони мають можливість (з частковою оплатою) публікувати результати наукових пошуків у фаховому науковому журналі «Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології» (категорія Б) (<https://pedscience.sspu.edu.ua/>), а також у збірнику праць молодих учених «Наукові пошуки» (безоплатно); беруть участь у тренінгах, майстер-класах у межах Літньої / Зимової наукових шкіл, які організовує кафедра педагогіки. На базі СумДПУ ім. А.С. Макаренка організовано Міжнародні (щорічна Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін»; щорічна Міжнародна науково-практична конференція «Освіта для ХХІ століття: виклики, проблеми, перспективи»; щорічна Міжнародна науково-практична конференція для студентів та молодих учених «Європейський університет: імідж, мобільність та соціальні перспективи») та Всеукраїнські (щорічний Всеукраїнський науково-практичний семінар з міжнародною участю «Макаренківські читання») науково-практичні конференції (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/naukova-diialnist/uchast-aspirantiv-u-naukovykh-zakhodakh>). Аспіранти мають безкоштовний доступ до інформаційних баз даних Scopus, Web of Science, користуються послугами бібліотеки, науково-дослідним доробком кафедри. В онлайн-бесіді з аспірантами було підтверджено їхню участь у наукових заходах різних рівнів. Здобувачі також засвідчили, що презентація та звітування щодо апробації результатів наукових досліджень відбувається на засіданнях кафедри педагогіки.

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

СумДПУ ім. А.С. Макаренка має угоди про співпрацю (36 двосторонніх угод) із зарубіжними ЗВО та установами (<https://sspu.edu.ua/universytet/mizhar-diyalnist/mizhнародne-spirvobitnytstvo>), що дає можливість аспірантам безпосередньо долучатися до міжнародної академічної спільноти. Під час проведення інтерв'ю з фокус-групою здобувачів ЕГ було встановлено, що аспіранти обізнані із можливостями міжнародної академічної мобільності (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/akademichna-mobilnist>). Також аспіранти долучені до міжнародних наукових проєктів (конференції, публікації, стажування тощо). Підтвердження наукової активності здобувачів наявне у вкладці «Профіль аспіранта» (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/profil-aspiranta>). Зокрема, аспірантка І. Михайличенко має статтю та тези, які опубліковані у зарубіжних виданнях; аспіранти М. Степанець – 1 стаття у зарубіжному виданні; В. Бойченко – 2 статті; аспірантка Н. Бездідько брала участь у міжнародному стажуванні (м. Катовіце, Польща). Також у межах наукових заходів організуються зустрічі з представниками міжнародної академічної спільноти (<https://pedagogika.sspu.edu.ua/index.php/aspirantura/naukova-diialnist/uchast-aspirantiv-u-naukovykh-zakhodakh>). Аналіз публікацій підтверджує участь аспірантів у міжнародних заходах / конференціях, проте участь у заходах за кордоном не є поширеним явищем. ЕГ вважає, що варто посилити роботу щодо залучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти шляхом стажування та академічної мобільності. Власне така міжнародна наукова співпраця надає аспірантам можливість розширити свої дослідження й апробувати результати у ширшому колі науковців.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Під час онлайн-зустрічей підтверджено інформацію, яку надано у відомостях про самооцінювання, щодо спільних досліджень наукових керівників і аспірантів. Наукові керівники аспірантів є активними науковцями-дослідниками. На кафедрі педагогіки реалізується тема «Теоретичні та методичні засади інноваційного розвитку освіти у національному, європейському та глобальному контекстах» (№ 0121U107883). За результатами виконання науково-дослідної теми публікуються тези, матеріали доповідей, статті, монографії, розділи колективних монографій всеукраїнського та міжнародного рівнів тощо. Проф. А. Сбруєва впродовж 2018-2021 рр. керувала проєктом Еразмус+ Жан Моне Модуль «Європеїзація докторських програм у галузі освіти на засадах інтердисциплінарного та інклюзивного підходів» (<https://jmm.sspu.edu.ua/>). В рамках виконання цього проєкту відбувалася реалізація п'ятих навчальних дисциплін (з трьох навчальних дисциплін було підготовлено навчальні посібники (два з них представлено також в електронному форматі)) (<https://cutt.ly/pApsMu0>), проведено міжнародні конференції, у яких активну участь брали аспіранти (<https://cutt.ly/qApsCsm>), захищено дисертаційні дослідження аспірантів кафедри педагогіки (аспірант Лі Цин, тема дисертаційної роботи «Формування готовності до професійно-творчої самореалізації майбутніх учителів образотворчого мистецтва»; аспірант Ян Біня, тема дисертаційної роботи «Формування художньо-творчої активності майбутніх учителів образотворчого мистецтва в процесі фахової підготовки») (<https://jmm.sspu.edu.ua/>). Результати наукової діяльності керівників регулярно публікуються, про що свідчать їхні профілі в Google Academy: Лянной Юрій Олегович <https://scholar.google.com/citations?user=6TNL2ZAAAAJ&hl=uk&oi=sra>; Бойченко Марина Анатоліївна <https://scholar.google.com/citations?user=pEhPM2cAAAAJ&hl=ru&oi=sra>; Сбруєва Аліна Анатоліївна <https://scholar.google.com/citations?user=YBR7gMcAAAAJ&hl=ru&oi=sra>; Чернякова Жанна Юріївна <https://scholar.google.com/citations?hl=ru&user=6XwDDDoAAAAJ>; Чистякова Ірина Анатоліївна <https://scholar.google.com/citations?user=2T77QjMAAAAJ&hl=ru>; Пшенична Любов Василівна <https://scholar.google.com.ua/citations?user=DyRjFogAAAAJ&hl=uk&oi=sra>; Огієнко Олена Іванівна <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=KLnIdAAAAAJ>; Шаповалова Ольга Віталіївна https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=1LMW_PoAAAAAJ; Козлов Дмитро Олександрович <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=06XZ7zQAAAAAJ>; Козлова Олена Григорівна <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=cWEq7JAAAAAJ>.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Практика дотримання правил академічної доброчесності (АД) у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів передбачає систематичне використання антиплагіатної системи перевірки текстових документів на унікальність – StrikePlagiarism.com. Моніторинг за дотриманням АД здійснюється науковими керівниками. Нормативними документами, якими регулюються основні вимоги щодо дотримання АД НПП та аспірантами, є: «Кодекс АД Сумського державного педагогічного університету ім. А.С. Макаренка» (<https://cutt.ly/uPJkGex>), «Положення про систему забезпечення АД у освітньо-науковій діяльності СумДПУ ім. А. С. Макаренка» (<https://cutt.ly/lPJkPxA>). Наукові керівники та аспіранти засвідчують свою готовність дотримуватися принципів АД шляхом підписання відповідних Декларацій (<https://cutt.ly/8AkyhPZ>; <https://cutt.ly/LAky8bo>). В Університеті функціонує Комісія з питань етики та АД, ініційовано Декаду АД (крайне проведення заходу з 13.09 по 26.09.2021

року) (<https://cutt.ly/jAkoWEp>). Окрім того, на сайті кафедри педагогіки існує окрема рубрика «Академічна доброчесність» у якій представлено нормативну базу з питань АД (<https://cutt.ly/CPJWUdV>). На сайті університету є розділ «Академічна доброчесність», де прописано заходи щодо забезпечення АД, представлено нормативні документи, корисні посилання що стосуються АД (<https://cutt.ly/SAkatF1>). Під час спілкування із фокус-групами прикладів порушення АД особами, які б здійснювали наукове керівництво немає. Також не виявлено жодного факту порушень АД серед здобувачів. Для запобігання порушень АД в академічному середовищі університету проводиться комплекс профілактичних заходів: інформування здобувачів та НПП про необхідність дотримання норм академічної етики з використанням електронних сторінок сайту університету та кафедри, підписання декларації про АД тощо. Відповідно до Положення про систему забезпечення АД у освітньо-науковій діяльності СумДПУ ім. А. С. Макаренка» (<https://cutt.ly/lPJkPxA>) п. 3.3. «за порушення АД НПП можуть бути притягнуті до такої академічної відповідальності: дисциплінарна (попередження, догана); адміністративна; інші форми відповідно до чинного законодавства України; позбавлення почесних звань, нагород присуджених університетом; відмова в рекомендації щодо присвоєння вченого звання, наукового ступеня тощо; позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади...» В ході онлайн-зустрічі з академічним персоналом, проф. А. Сбруєва, доц. В. Омеляненко зацентрували увагу на тому, що майже в кожній НД є тема, яка стосується АД. У ході аналізу РПНД ЕГ було підтверджено вищевказану інформацію. Як зауважив доц. В. Омеляненко, в рамках вивчення НД ОК 5 «Управління науковими проектами» аспіранти ознайомлюються з темою «Практичні аспекти управління науковим проектом», в основу якої входять основні питання організації роботи в науковому колективі; ряд питань АД в прикладному контексті: наукова етика, авторське право, основні порушення в наукових дослідженнях.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Зміст ОНП відповідає науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у сфері освіти. Наукова діяльність аспірантів загалом відповідає напрямам досліджень наукових керівників. Кафедра педагогіки є організатором проведення міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, зимових / літніх наукових шкіл. У ОНП наявні дисципліни, які є дотичними до наукових тем аспірантів. У СумДПУ ім. А.С. Макаренка сформована «критична маса» дослідників, які спільно працюють в галузі освітніх, педагогічних наук, складають науковий потенціал університету у контексті реалізації ОНП, усталена політика академічної доброчесності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Недостатня міжнародна діяльність аспірантів за ОНП 011 «Освітні, педагогічні науки» та публікаційна активність здобувачів у виданнях, які індексуються в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science. ЕГ рекомендує: стимулювати публікаційну активність здобувачів за темою їх дослідження у виданнях, які індексуються в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science; посилити роботу з аспірантами щодо участі у міжнародних грантах та проектах, стажуванні, різних наукових заходах з метою представлення результатів дослідження у міжнародному публікаційному просторі.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

У СумДПУ ім. А.С. Макаренка створено відповідне академічне середовище, яке дає можливість успішного здобуття наукового ступеня доктора філософії. В ОНП наявні освітні компоненти, які дотичні темам дисертаційних робіт аспірантів; тематика дисертаційних робіт аспірантів відповідає напряму досліджень наукових керівників; активна публікаційна активність наукових керівників; усталена політика академічної доброчесності. Зміст ОНП за Критерієм 10 загалом відповідає (за підкритеріями 10.1, 10.3, 10.5-10.6) науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх підготовку до дослідницької та викладацької діяльності. Потребують часткового посилення підкритерії 10.2 та 10.4 (щодо публікаційної активності здобувачів, залучення до міжнародної академічної спільноти шляхом стажування та академічної мобільності).

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Біляковська Ольга Орестівна

Члени експертної групи

Черниш Валентина Василівна

Соловей Юлія Олександрівна